

TRIMITAS

„TRIMITUI“ – 105!

9771392475004

1,99 €

svarbios pamokos

Ukraina patyrė, ką reiškia mokytis priešui jau trypiant jos žemę. Mes galime ir privalome mokytis jau dabar. Išmokime svarbias pamokas ir būkime pasiruošę dienai X.

Pilietinio pasipriešinimo pamokos

- Išmokssite tvarstyti žaizdas, naudoti turniketą, mobilizuoti galūnes, naudoti neštuvus.
- Išmokssite įžiebtį ugnį skeltuvu, kitomis priemonėmis. Pagaminti apkasų žvakę.
- Išmokssite elgesio taisyklių evakuojantis ir kaip parengti evakuacijos planą.
- Išmokssite pinti maskuojamąjį tinklą.

Atsparumo hibridinėms grėsmėms pamokos

- Išmokssite skirti hibridines grėsmes pagal veikėjus, jų tikslus ir naudojamus įrankius.
- Sužinosite informacinių, kibernetinių ir energetinių grėsmių atpažinimo ir užkardymo būdus.
- Suprasite, kaip identifikuoti užsienio žvalgybos tarnybų keliamas grėsmes.
- Gebėsite atpažinti propagandą, dezinformaciją ir melagenas.
- Sužinosite galimus atsako į hibridines atakas scenarijus.

2025 M. NR. 6 (1398)
TIRAŽAS 1000 EGZ.

©„TRIMITAS“, 2025
LEIDINIO INDEKSAS 5291.
ISSN 1392-4753

LIETUVOS ŠAULIŲ ŽURNALAS

TRIMITAS

ŠIAME NUMERYJE:

SUKAKTIS	2	ARSENALAS / VALDAS KILPYS	19
„Trimitas“ – 105 metų balsas, kuris niekada nenutilo		„Lee enfield“, arba Pasakojimai iš Afganistano. II dalis	
KONFERENCIJA	4	ATMINTIS / STASYS IGNATAVIČIUS	22
Budėkite, nes nežinote nei dienos, nei valandos		Pirmoji sovietinės okupacijos auka	
GREITASIS ŠAULYS / VALDAS KILPYS	5	TRADICIJA / STASYS IGNATAVIČIUS	26
„Greitojo šaulio taurė 2025“: taiklumas, greitis ir koncentracija		Joninės	
JAUNIEJI ŠAULIAI / VALDAS KILPYS	8	KIBERNETINIS SAUGUMAS	28
„Jaunųjų šaulių sporto žaidynės 2025“		Kibernetinio saugumo ekspertas atskleidė, kaip pats apsaugo savo telefoną: patekti sukčiams į rankas nenoriu	
AŠ ESU ŠAULYS	11	KARO ŽINGSNIAI / SERŽAS ŠEVČENKA IR VILMA KIURĖ	30
Aš esu šaulys: žymūs Lietuvos žmonės dalijasi savo istorijomis		Ukraina 2014 metais (7 dalis)	
SAJA / SENOLĖ AU BU	14	VYTARAS RADZEVIČIUS	36
„Sajos“ sveikinimas sąjungai 106-ojo gimtadienio proga – 10 įsakymų šauliui		Ką rašė „Trimitas“?	

Lietuvos šaulių sąjunga

VYR. REDAKTORIUS Vytautas Radzevičius
KALBOS REDAKTORĖ Sandra Balžekaitė
KORESPONDENTAS Valdas Kilpys
DIZAINAS Greta Janutytė,
Paulius Budrikis [CRITICAL]

VIRŠELIO NUOTRAUKA: VIDMANTO ČINAUSKO nuotraukoje – akimirka ir 2025 metų LŠS geriausio skyriaus varžybų. Valiai ir jėgai paklūsta viskas – sunkvežimio stūmimo rungtis.

REDAKCIJOS KOLEGIJA:
Žilvinas Neliubšys / CV narys
Aurimas Navikas / CV narys
Augustas Žukauskas / CV narys
Aušra Garnienė / LŠS komunikacijos skyriaus vedėja
Gabrielius E. Klimentka / šaulys
Gertrūda Šitkauskaitė / neformaliojo švietimo mokytoja
Irena Šalaviejiienė / išėivijos šaulė

Autorių dėmesiai – medžiagų kitam numeriui laukiame iki einamojo mėnesio 10 dienos imtinai!
Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone. Rankraščiai negražinami ir nerecenzuojami.

SPAUSDINO UAB „JUDEX SPAUDA“
Europos pr. 96C, LT-46351, Kaunas
Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuve.

LEIDĖJAS: Lietuvos šaulių sąjunga
FACEBOOK.COM/SAULIUSAJUNGA.LT

ADRESAS: Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva.
EL. P. redakcija@sauliusajunga.lt

„TRIMITAS“ – 105 METŲ BALSAI, KURIS NIEKADA NENUTILO

„Trimito“ informacija

1

2

1

3

105 metus – tiek jau skamba „Trimitas“, ilgiausiai leidžiamas Lietuvos karinis-pilietinis žurnalas. Jo pirmasis numeris pasirodė 1920 metų birželio 1 dieną Kaune – vos metams praėjus po Lietuvos šaulių sąjungos įkūrimo.

Tai nebuvo tik leidinys – tai buvo idėjos, pilietinės dvasios ir laisvės siekio tribūna.

Leidinyje buvo išsamiai pristatytos Šaulių sąjungos veiklos kryptys, siekiai ir auklėjamieji tikslai.

Leidinyje buvo išsamiai pristatytos Šaulių sąjungos veiklos kryptys, siekiai ir auklėjamieji tikslai. Pradžioje „Trimitas“ buvo leidžiamas 4 000 egzempliorių tiražu (1 500 iš jų išdalyta nemokamai, dėl reklamos), tačiau ilgainiui šis skaičius augo ir 1940 metais pasiekė net 32 000 egzempliorių.

Žurnalo atsiradimas neatsitiktinis. LŠS Centro valdyba suprato: be aiškaus, nuoseklaus balso viešojoje erdvėje šaulių idėja sunkiai sklis. Tad buvo nuspręsta leisti „Trimitą“. Pirmuoju redaktoriumi tapo ne bet kas – žurnalistas, rašytojas, keliautojas ir vienas iš Šaulių sąjungos kūrėjų Matas Šalčius. Jo plunksna ir pasaulio matymas davė žurnalui kryptį – išlikti ne tik informacijos sklaidėju, bet ir vertybių formuotoju. Vis dėlto pirmame numeryje buvo įvardytas tik atsakingasis redaktorius – Mikas Mikelkevičius, nes tuo metu tai buvo įprasta praktika.

Pirmasis „Trimito“ numeris – 40 puslapių storio mėnesinis leidinys – išsiskyrė ne tik turiniu, bet ir savo laikotarpio laisvės dvasia. Įžanginiame tekste „Trimitą išleidžiant“ rašoma, kodėl pasirinktas toks pavadinimas: kadaise Lietuvos miškuose aidėjo mūsų protėvių trimitai, gąsdinę priešus.

Antrojo numerio pasirodymas užtruko – jis išėjo tik 1920 metų rugpjūtį. Dėl redakcinės vizijos nesutarimų M. Šalčius atsistatydino, o jo vietą trumpam perėmė Vaižgantas, vadovavęs iki trylikto numerio, kai žurnalas pradėtas leisti kiekvieną savaitę.

Vėliau redaktorais dirbo žinomi to meto visuomenės veikėjai: Antanas Busilas, Adolfas Klimas, Juozas Pronskus, Antanas Bružas, Benediktas Štaras, Kazys Petras Obolėnas-Obuolevičius, Jonas Kalėnas, Juozas Purickis, M. Mikelkevičius, Liudas Vailionis, Teodoras Daukantas, Rapolas Skipitis, Matas Šalčius, Vladas Putvinskis-Pūtvīs, Aleksandras Marcinkevičius-Mantautas, Antanas Gravrogas, Antanas Žmuidzinavičius, Vincas Daudzvardas-Daugvardis, Vladas Andriukaitis, Juozas Žukauskas, Balys Vosylius, Petras Ruseckas, Juozas Žemgulys. Redakcijos administratoriais buvo Ona Pūtvytė, Magdalenė Brazytė, Stepas Lipnius ir kiti, o žurnalo dizainą formavo garsūs to

meto dailininkai – A. Žmuidzinavičius, Kazys Šimonis, Jonas Buračas, Aleksandras Šepetys ir kt.

Tarpukariu „Trimitas“ buvo daugiau nei žurnalas – jis buvo šaulių dvasios atspindys. Puslapiai pulsavo patriotine dvasia, žadino tautinę savimonę, kvietė į veiklą ir bendrystę.

Leidinyje buvo išsamiai pristatytos Šaulių sąjungos veiklos kryptys, siekiai ir auklėjamieji tikslai.

Pradžioje „Trimitas“ buvo leidžiamas 4 000 egzempliorių tiražu (1 500 iš jų išdalyta nemokamai, dėl reklamos), tačiau ilgainiui šis skaičius augo ir 1940 metais pasiekė net 32 000 egzempliorių.

Per du dešimtmečius „Trimitas“ išleido per tūkstantį numerių, kai kurie iš jų – dvigubi. Žurnalas tapo populiarus ne tik tarp šaulių, bet ir plačiosios visuomenės. Be pagrindinių temų, leidinys siūlė skaitytojams kultūros, sporto, teatro, mokslo naujienas, recenzijas, net komiksus. Rubrikos kaip „Mūsų menas“, „Jėga ir grožis“ (prižiūrėta Karolio Dineikos), „Žinios iš okupuoto krašto“ suteikė leidiniui platų tematinį spektrą.

„Trimitas“ buvo ir kūrybinė erdvė intelektualams – jame rašė Adomas Jakštas-Dambrauskas, Juozas Tysliava, Antanas Smetona, Vincas Krėvė, Mečislovas Reinys, Jonas Šliūpas, Janis Rainis ir daugybė kitų.

Sovietų okupacija 1940 metais nutraukė „Trimito“ leidybą Lietuvoje. Visgi 1943–1944 metais nacių okupacijos metu pasirodė keturi „Lietuvos laisvės trimito“ numeriai pogrindyje. Vėliau, išėivijoje, leidinio veikla taip pat nenutrūko – 1956–1991 metais JAV leidžiamame žurnale „Karys“ buvo spausdinamas priedas „Tremties trimitas“, o vėliau – „Išėivijos trimitas“.

Atkūrus nepriklausomybę, „Trimitas“ vėl prisikėlė. Pirmasis atkurto leidinio redaktorius buvo Gediminas Jankus. Vėliau žurnalui vadovavo įvairūs redaktoriai: Viktoras Rudžianskas, Algimantas Rageelis, Albinas Čaplikas, Pranciškus Abelkis, Marija Lūžytė, Aušra Garnienė, Lolita Sipavičienė, Vytautas Radzevičius, Dovilė Pukertaitė.

Šiandien, kai informacijos gausa kartais prilygsta triukšmui, „Trimitas“ išlieka balsu, kuris kalba aiškiai – apie pareigą, istoriją, saugumą ir bendrą atsakomybę už valstybę. Tai balsas, kuris nesivaiko sensacijų, bet gilinasi. Balsas, kuris kviečia ne pasyviai skaityti, bet veikti.

105 metai – solidus amžius. Tačiau „Trimitas“ nėra senas. Jis – subrendęs, patikimas ir vis dar reikalingas. Ne veltui apie „Trimitą“ taip gražiai atsiliepė Vladas Putvinskis-Pūtvīs:

„Mylimas „Trimite“! Ir iš tikrųjų tu man esi gyvas. Tu turi savo nuomonę, savo pažiūras, savo jausmus; tu vieną myli, kito neapkenči, vieniems padedi, mokai, su kitu kovoji; tu turi savo grožį, savo tipą ir kartu savo klaidas ir netobulumus. Teisybė, su tavim negalima nueiti į restoraną ir prie arbatos stiklo balsu paplepėti, tavo ranką draugiškai paspausti, nes tu esi laikraštis ir susikalbėti su tavim galima tik raštu, kaip su išmintingu nebyliu. Tačiau su tavim galima sielą bendrinti, kaip su geru draugu. Jeigu tu, „Trimite“, galėtum su savo siela įgyti atitinkamą žmogaus kūną, pamatytumėm gražų jauną šaulį. Gražiai šaulio forma apsirėdęs, miklus ir rangus, linksmas, doras ir blaivus, karštai mylįs tėvynę ir savo draugus, mokąs rimtai pakalbėti, pasijuokti ir padainuoti; geras ir mandagus. Žodžiu, gražus būtu-mei šaulys, visiems mums pavyzdys. Bet ir dabar tu tikras šaulys, kad ir su popieriniu kūnu. Linkiu tau, brangus jubiliate, kad draugai šauliai kaskart daugiau tave mylėtų, kad nebūtų nė vieno, kurs tavęs neskaitytų, kad rištum mus kuo stipriau draugiškais ryšiais.“ ×

1. Vladas Putvinskis-Pūtvīs.
2. Matas Šalčius.
3. Pirmojo „Trimito“ numerio viršelis.

BUDĖKITE, NES NEŽINOTE NEI DIENOS, NEI VALANDOS

„Trimito“ informacija

Birželio viduryje Vytauto Didžiojo universitete vyko mokslinė konferencija „Budėkite, nes nežinote nei dienos, nei valandos“ (Mt 25,13): pasirengimas ekstremalioms situacijoms“. Ji surengta bendromis šaulių ir akademikų pastangomis. „Viskam reikalingas mokslinis pagrindimas, net išvykimo krepšiui, kurio sukomplektavimas nėra jau toks paprastas uždavinys“, – kalbėjo konferencijos organizatorius Gabrielius E. Klimenka.

1

1. Karaliaus Mindaugo šaulių (Vilniaus apskr.) 10-osios rinktinės vadas mjr. Mindaugas Milius.

2

Kauno arkivyskupas metropolitas Kęstutis Kėvalas sveikinimo kalboje džiaugėsi, kad įvairių institucijų, organizacijų nariai susirenka į konferenciją ir taip išvados, sprendimai tampa tikresni, stipresni. „Vidinė žmogaus būseną nulemia, kaip elgsiesi praktinėje situacijoje, tam reikia ruoštis. Pasitikėjimas savimi ir Dievu turi tapti bazine kiekvieno laikysena. Esame nusiteikę nepralaimėti, ir tai yra mūsų širdžių nusistatymas“, – sakė arkivyskupas K. Kėvalas. Pasak Ganytojo, neįmanoma laimėti po vieną, tai privalo turėti bendruomeniškumo pagrindą.

Jam antrino ir sveikatos apsaugos ministro patarėjas Skirmantas Krunkaitis, kuris tvirtino, kad ministerijos pasirengimas ekstremalioms situacijoms grindžiamas trimis esminėmis nuostatomis: pirmiausia reikalinga medikų kompetencija, kuriai pasireikšti būtina tinkamai sutvarkyta ir paruošta infrastruktūra.

Ne mažiau svarbu deramai sutvarkyti teisinę bazę, o viską apibendrina ir įgalina tikėjimas tuo, kas daroma.

Vertybių, tikėjimo ir pasiryžimo tematika vienokiu ar kitokiu būdu buvo aptariama praktiškai visų institucijų atstovų pasisakymuose. Karaliaus Mindaugo šaulių (Vilniaus apskr.) 10-osios rinktinės vadas mjr. Mindaugas Milius pasakojo apie šaulių nuveiktus darbus kovido pandemijos laikotarpiu. Jo teigimu, labai svarbu išlaikyti organizacijos vientisumą ir deramą veiksmų koordinavimą, nes būtent nuo to priklauso darnus darbas ekstremalių situacijų laikotarpiu, kai pirminiame etape vyrauja pasimetimas ir nežinia. Būtent taip ir nutiko pandemijos laiku, kai šauliai ėmėsi iniciatyvos ir vykdė įvairiausias užduotis ligoninėse, oro uostuose ir keliuose padėdami praktiškai visoms valstybės institucijoms.

1

„GREITOJO ŠAULIO TAURĖ 2025“: TAIKLUMAS, GREITIS IR KONCENTRACIJA

Tekstas ir nuotraukos: VALDAS KILPYS

1. Čia nugalė visi.

3

**„GREITOJO ŠAULIO TAURĖ 2025“:
ŠAUDYMO ELITAS VARŽĖSI
NETOLI ŠIAULIŲ**

Netoli Šiaulių įsikūrusiame šaudyklų komplekse įvyko jau tradicine tampanti šaudymo pistoletu šventė – varžybos „Greitojo šaulio taurė 2025“. Jau iš tolo buvo galima pastebėti pilną automobilių stovėjimo aikštėlę, kurioje greta stovėjo tiek tarnybiniai šaulių sąjungos automobiliai, tiek įspūdingi visureigiai.

Tai nestebina – čia susirinko Lietuvos pistoletinio šaudymo elitas. Varžybos garsėja ne tik profesionaliu organizavimu, bet ir solidžiu priziniu fondu. Pasak nepailstančio šaudymo entuziasto, Žemaitijos šaulių (Telšių apskr.) 8-osios rinktinės vado Juliaus Svirušio, tokio lygio renginio organizavimas – tikras iššūkis. „Tačiau verta. Dėl šaulių padėkos, bendruomenės augimo ir galimybių tobulėti. Šiais metais ypač daug dėmesio skyrėme varžybų kokybei. Jos buvo išties sudėtingos, bet tai ir džiugina – šaulių pasiruošimo lygis auga“, – komentavo J. Svirušis.

Jo teigimu, varžybos kasmet populiarėja, o vis daugiau verslininkų panori prisidėti kaip rėmėjai. Trečius metus organizuojamo renginio prizinis fondas šiemet pasiekė rekordinį dydį – beveik 9 000 eurų. Dalyviai varžėsi dėl keturių ginklų ir kitų vertingų prizų. Tikslas pasiektas – tai buvo tikra šaudymo šventė Lietuvos šaulių sąjungos nariams.

2

3

2. Laikas ir taiklumas - tai du kriterijai, lemiantys sėkmę.

3. Šaulių organizuojamų varžybų prizų fondas visuomet kupinas šauliams reikalingų daiktų.

4. Ginklų įvairovė: būta ir berett'ų.

Varžybos garsėja ne tik profesionaliu organizavimu, bet ir solidžiu priziniu fondu. Pasak nepailstančio šaudymo entuziasto, Žemaitijos šaulių (Telšių apskr.) 8-osios rinktinės vado Juliaus Svirušio, tokio lygio renginio organizavimas – tikras iššūkis.

4

VARŽYBŲ FORMATAS IR IŠŠŪKIAI

Dalyviai buvo suskirstyti į atskirus divizionus pagal amžių (senjorų), lytį (moterų) ir naudojamą įrangą (pvz., pistoletai su kolimatoriais). Kiekvienas turėjo įveikti dešimt užduočių, parengtų pagal IPSC – praktinio šaudymo sporto taisykles. Čia svarbiausias derinys – greitis ir tikslumas. Kiekviena užduotis turėjo savo specifiką: vienoje dominavo šaudymo tempas, kitose – fizinis judėjimas.

Ypač daug emocijų sukėlė septintoji užduotis, kurioje šaulys pats turėjo aktyvuoti dviejų svyruojančių taikinių veikimą ir greitai juos neutralizuoti.

Patyręs šaulys Edvardas Zavadskas dalijosi, kad šaudymas varžybose – visai kas kita nei treniruotė su kolegomis:

„Stresas daro savo – rankos sudreba, galva dirba kitaip. Todėl dalyvauti būtina, kad mokėtum tvarkytis su emocijomis. Tai – svarbiausia“, – pabrėžė jis. Prasitarė ir apie asmeninį tikslą šių metų varžybose – aplenkti kuo daugiau dalyvių iš „kolimatorininkų“ diviziono.

PAPILDOMOS VEIKLOS IR NAUJOVĖS

Kol buvo skaičiuojami rezultatai, dalyviai galėjo išbandyti peilių mėtyimą – šaudykloje tam skirta lenta ir penki specialūs peiliai. Užduotis, pasak dalyvių, reikalavo tiek koordinacijos, tiek ištvermės.

Daug dėmesio sulaukė ir ginklų ekspozicija. Dominavo vokiečių „Walther“ ir čekų „CZ“ gaminiai. Norintys galėjo juos ne tik apžiūrėti, bet ir pašaudyti. Pirmą kartą buvo pristatytas ir pistoletas su garso

bei liepsnos slopintuvu – naujovė, kuri, panašu, nusipelnė atskiro straipsnio.

APDOVANOJIMAI IR PAMĀSTYMAI

Po apdovanojimų įvyko loterija, kurios metu atsitiktine tvarka buvo išdalyti rėmėjų prizai: ausinės, kolimatoriai, prožektoriai, dovanų kuponai ir net keli pistoletai.

Varžybų dalyvius pasveikino laikinai einantis Lietuvos šaulių sąjungos vado pareigas plk. lt. Gediminas Latvys: „Mūsų įgūdžių gali prireikti ginant valstybę. O šios varžybos – tai puikus pavyzdys, kaip profesionalumas, rimtas požiūris ir bendrystė virsta išskirtiniu renginiu.“

Tiesa, tarp dalyvių netilo ir diskusijos apie tai, kam iš tiesų skirtos šios varžybos. Neprisistatęs, bet gerai žinomas šaulys pastebėjo: „Daug nugalėtojų – ne organizacijos nariai. Šaudymo sportas Lietuvoje populiarus, dalyvauja ir profesionalai. Tad gal metas apsibrėžti, ar tai varžybos šauliams, ar visiems sportininkams.“ Tai – klausimas, kuris, panašu, dar sulauks tęsinio.

VARŽYBŲ REZULTATAI:

1 vieta – Vakarų (jūros) šaulių 3-iosios rinktinės komanda

2 vieta – Karaliaus Mindaugo šaulių (Vilniaus apskr.) 10-osios rinktinės komanda (Kovų kuopa)

3 vieta – Vytauto Didžiojo šaulių (Kauno apskr.) 2-osios rinktinės komanda (202 kuopa) ×

1

„JAUNŪJŲ ŠAULIŲ SPORTO ŽAIDYNĖS 2025“

4

Tekstas: VALDAS KILPYS

Nuotraukos: VIDMANTAS ČINAUSKAS, VALDAS KILPYS

1. Pasitempę ir turintys tikslą - jaunieji šauliai būrio rikiuotės konkurse.

2. Vandens rungtis iš dalyvių reikalavo ne tik jėgos, bet ir darnaus darbo.

Sėkmė, ryžtas ir bendrystės dvasia – pagrindinės savybės, kurių prireikia įveikiant penkias rungtis.

2

ILGA IR TURTINGA ISTORIJA

Mūsų organizacijoje yra renginių, be kurių veikla neįsivaizduojama. Didžiausias ir svarbiausias metų renginys jauniems šauliams – Jaunųjų šaulių sporto žaidynės. Tradiciškai vasaros pradžioje vykstančios žaidynės suburia tuos, kuriems sportas, bendrystė ir patriotizmas nėra tušti žodžiai. Neilgai trukus jaunųjų šaulių varžytuvės įkops į trečią dešimtį. Sutikite, solidu. Ne dažnas susibūrimas Lietuvoje gali pasigirti tokiu nuoseklumu.

Kalbinti jaunieji šauliai sutartinai tvirtino, kad rinktinėse esama nemenkos konkurencijos. Kiekvienas nori vykti į jaunųjų šaulių susibūrimą, kuriame ne tik varžomasi, bet ir gerai leidžiamas laikas. Vyksta diskoteka, teminiai vakarai.

Jau kuris metas nusistovėjo tradicija renginį organizuoti Balsiuose, Akmenės rajone. Šiame prie Virvytės upės įsikūrusioje poilsiavietėje susirinko pusrėčio šimto jaunųjų šaulių iš visos Lietuvos bei svečiai iš Estijos, Latvijos ir Gen. P. Plechavičiaus licėjaus. Ne paslaptis, kadetai iš licėjaus visuomet meta baltą pirštinę jauniems šauliams. Šiame taip pat vyko įnirtinga, bet garbinga kova.

VEIKTI IŠVIEN, ARBA RUNGČIŲ SUBTILYBĖS

Sėkmė, ryžtas ir bendrystės dvasia – pagrindinės savybės, kurių prireikia įveikiant penkias rungtis. Vasaros biatlonas ir kliūčių ruožas be darnaus visų darbo praktiškai neįveikiami. Komandų kapitonai turi numatyti, kas ir kokią rungtį geriau atlieka. Tarkime, vaikščiojimas ant žemės padėtomis mažomis lentelėmis, kai užrištomis akimis einantis dalyvis privalo klausyti kito šaulio nurodymų ir tiksliai dėti koją ant pagrindo, o vėliau įmesti kamuolį į kibirą. Vienas vykdo „kojų“, kitas – „akių“ funkcijas ir iš to išeina darniai veikiantis organizmas.

Sportinio orientavimosi varžybos vyko netoliese ir jas buvo galima stebėti realiu laiku, mat dalyviai bėgiojo su siųstuvais, kurie ekrane rodė pasirinktą kryptį. Būta jaunųjų šaulių, kurie sukore ne vieną, o visą dešimtį nereikalingų kilometrų. Paklydėlis savo pasirinkimą bėgti klaidinga kryptimi motyvavo tuo, kad nesupažinęs su orientavimosi sporto žemėlapių specifika. Jie iš tiesų skiriasi nuo šauliams įprastų karinių.

Šių eilučių autoriui teko būti šaudymo mažo kalibro šautuvais teisėju, tad visa rungtis buvo gerai matoma. »

Džiugino jaunųjų šaulių gebėjimas valdyti ginklą. Pataikymų būta įvairių, tačiau jaunuoliai tikrai susipažinę su saugos taisyklėmis, ko nepasakysi apie giminingų organizacijų atstovus. Dažnas jų šautuvą laikė rankose pirmą kartą.

BENDRYSTĖ AUKŠČIAU VISKO

Nors Balsių stovyklavietėje vyravo itin draugiška ir šilta atmosfera, vis dėlto žaidynių metu komandos rungėsi negailėdamos nei savęs, nei priešininkų. Komandos buvo vertinamos kiekvienoje rungtyje, o žaidynių nugalėtoja – susumavus visus rezultatus.

Pastebėta nauja sena tendencija, kuri ankstesnėse žaidynėse nebuvo tokia ryški: daugumoje namelių skambėjo lietuviška muzika. Kad ji skambėdavo ir anksčiau, kiekvienam žinoma, tačiau šį kartą teko girdėti ir veikiau dabartiniams penkiasdešimtmečiams mėgstamos muzikos. Bent keliose vietose teko nugirsti Vytauto Kernagio balsą, populiari ir Monika Liu. Visų neišvardysi, bet vadovai patvirtino šią džiuginančią tendenciją. Jaunimas vėl klausė lietuviškos muzikos. Nebūtina naujasios.

Bendrystės dvasia gražiausiu pavidalu prasiveržė vandens rungties metu, kai startuodavo giminingų organizacijų atstovai. Jauniesiems šauliams ši rungtis jau pažįstama, tačiau iš Estijos ir Latvijos atvykusiems jaunuoliams ji nežinoma. Tad darnus irklavimas buvo „kuriamas“ vietoje iš kranto griaudžiant galingiems palaikytojų aplodismentams ir šūksniams. Svečiai neabejotinai turėjo milžinišką palaikymą.

RIKIUOTĖS KONKURSAI

Šiais metais būrių rikiuotės konkursas buvo surengtas pirmąją dieną. Ankstesniais metais jaunuosius šaulius vertindavo rinktinių vadai, kurie, pripažinkime, nėra rikiuotės profesionalai. Buvo nutarta pasitelkti tikrus žinovus iš Lietuvos kariuomenės. Atvyko trys kariai, kurie apie darnų žygiavimą išmano ne iš nuogirdų, nes jų tarnyba susijusi su garbės sargybos kuopa. Būtent juos mes matome valstybinių švenčių metu atliekančius sudėtingus defilė.

Neatsitiktinai Ignas Stankus juokaudamas tvirtino, kad šiek tiek išmano apie rikiuotę. „Rikiuotė yra labai svarbi kariams vienetams, ypač šauliams. Rikiuotė nėra sporto varžybos ar kas panašaus. Tai yra aiškus parodymas, kas esate. Kaip žygiuojate, kaip atrodote, koks ryžtas jūsų veide – toks ir yra jūsų vienetas.“

3

Puiki žinia ir ta, kad pagaliau suvienodinti reikalavimai žygiuojantiems. Praeityje būta tam tikros improvizacijos, o šiomet buvo aiškiai surašyti tie rikiuotės elementai, kuriuos turėjo atlikti kiekvienas būrys. Taip lengviau palyginti, įvertinti ir nuspręsti, kas geriausias.

REZULTATAI

Informacinių ir ryšių technologijų saugumo administratoriai paplūšėjo kurdami naują rezultatų skaičiavimo sistemą. Vladimiras Liapinas ir Rytis Vanagas pasakojo, kad įdėtas darbas jau davė puikių vaisių, nes nebereikia rankomis suvedinėti popieriaus lapuose surašytų taškų iš kiekvienos rungties. Viskas vyksta automatizuotai ir realiu laiku. Teisėjo padėjėjas į planšetinį kompiuterį suveda teisėjo sakomus rezultatus, o štabe dirbantys kompiuterininkai iš karto po rungčių regi galutinį rezultatą. „Sutaupome vieną bemiegę naktį“, – juokėsi R. Vanagas.

Praėjusiais metais čempionais tapo Vilniaus rinktinės jaunieji šauliai. Šiomet situacija nepasikeitė, tačiau kova vyko dėl kiekvieno taško.

Tai liudija ir rezultatai. Bendroje komandinėje įskaitytoje trečioji vieta atiteko Alfonso Smetonos šaulių 5-ajai rinktinei, surinkusiai 63 taškus. Antrąją vietą džiaugėsi vietiniai, t. y. Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės jaunieji šauliai, kurie surinko 65 taškus. Pirmoji vieta – Karaliaus Mindaugo šaulių 10-oji rinktinė (74 taškai).

BŪRIŲ RIKIUOTĖS KONKURSO REZULTATAI:

1 vieta – Karaliaus Mindaugo šaulių 10-oji rinktinė (304,25 taško vidurkis).

2 vieta – Alfonso Smetonos šaulių 5-oji rinktinė (289,5 taško vidurkis).

3 vieta – Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-oji rinktinė (282 taškų vidurkis). ×

3. Pagaliau atgaivinta virvės traukimo rungtis. Būta laikų, kai šauliams lygių Lietuvoje tiesiog nebuvo.

AŠ ESU ŠAULYS: ŽYMŪS LIETUVOS ŽMONĖS DALIJASI SAVO ISTORIJOMIS

LŠS INFORMACIJA

Nuotraukos: ASOCIATYVIOS LIETUVOS ŠAULIŲ SĄJUNGOS ARCHYVAS

1. Stiprūs kartu!

Dar vakar buvo scenoje, o šiandien rikiuojasi pratybose. Ryte dėliojo rinkodaros strategiją, vakare kuria psichologinių operacijų kampaniją. Tūkstančiai civilių, kurie po darbo mokosi, ruošiasi, rengiasi šaulišką uniformą ir eina į pratybas. Kas jie ir kodėl? »

5

Lietuvos šaulių sąjunga įkurta prieš 106-erius metus – 1919 metų birželio 27 dieną Kaune. Jos tikslas tuomet buvo įtvirtinti šalies nepriklausomybę kovojant su šalį puolančiais priešais. Ypatingas šaulių indėlis – Nepriklausomybės kovose, susigrąžinant Klaipėdos kraštą, šauliai buvo ir pirmose gretose kovojant su sovietų bei nacių okupaciniais režimais – daug šaulių 1944–1953 metais išėjo į miškus, vadovavo partizanų būriams, rinktinėms.

„Ištikus nelaimei, puolat mus kuriam nuožmiam priešininkui, visa šalis turi būti pasirengusi gintis, ne tik kariuomenė“, – tuomet rašė vienas iš jos įkūrėjų, ideologas Vladas Putvinskis-Pūtvis.

Šiandien Lietuvos šaulių sąjunga vienija beveik 17 tūkst. narių. Civilių, kurie po darbų, savaitgaliais skuba į mokymus ir pratybas, kad prireikus ne tik netaptų našta valstybei, bet ir gebėtų pasirūpinti savimi, savo artimaisiais, savo namais, kitais žmonėmis ir Tėvyne.

Jau tapo tradicija, kad per organizacijos gimtadienį, birželio 27-ąją, Šaulių sąjungos nariai puošiasi šauliškomis uniformomis: mokyklose, biuruose, kirpyklose, vairuodami autobusą, lipdami ant scenos ar priimdami pacientus. Dalijasi ne tik nuotraukomis, bet ir savo istorijomis „Aš esu šaulys“.

„Aš noriu žinoti, kur eiti, ar noriu žinoti, kaip kovoti. Ir net jeigu nežinosiu – noriu tiesiog eiti ir kovoti. Man tiesiog nepakenčiama mintis, kad kažkas svetimas mindys mūsų žemę ir miegos mano lovoje. Aš nekenčiu tos minties. Todėl aš nenoriu pasiduoti ir noriu būti su tais, kurie galvoja taip pat“, – sako šaulys, dainininkas ir dainų kūrėjas, žurnalistas, televizijos laidų vedėjas Marijonas Mikutavičius.

Šaulė, kino ir televizijos prodiuserė Justina Ragauskaitė prisimena, kad šaulė tapo 2018 metais, kai į kino teatrą išleido savo prodiusuotą istorinę dramą „Pelėdų kalnas“. „Po to buvau apdovanojama už pasižymėjimą. Jaučiausi labai nejaukiai stovėdama prieš didelį būrį karių ir tuometinį sausumos pajėgų vadą. Ir pagalvojau, kad aš kažkaip tą apdovanojimą turiu pateisinti, padarydama ir daugiau, nei vien istorinę dramą.“

Dainininkas Justinas Jarutis apie save sako „I’m lover, not a fighter“ (liet. „Aš mylintis, o ne kovotojas“), tačiau 2022 metais prasidėjus didelio masto karui Ukrainoje prisijungė prie Šaulių sąjungos kartu su savo tėčiu. Visų pirma todėl, kad jaučiasi patriotas ir tiki, kad gali būti naudingas.

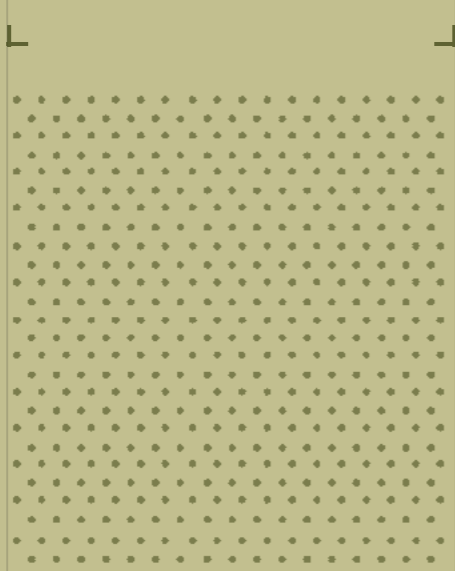

2

3

2.-4. Mes visi – sesės ir broliai!

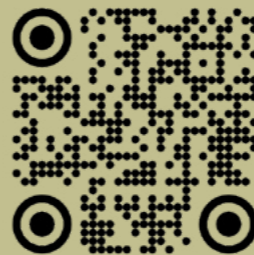
4

VISOS ŠAULIŲ ISTORIJS:

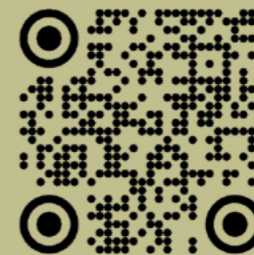
PAULIUS TAMOLĖ

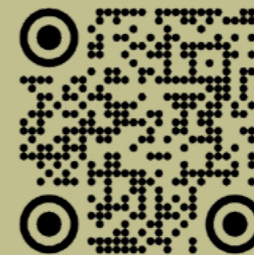
MARTYNAS STARKUS

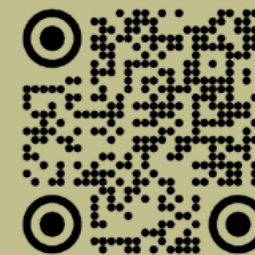
JUSTINAS JARUTIS

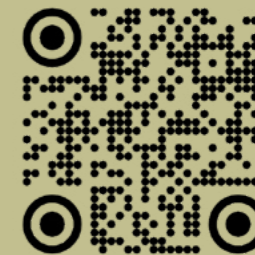
JUSTINA RAGAUSKAITĖ

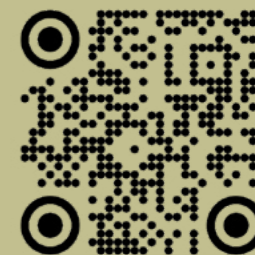
ASTA BUITKUTĖ

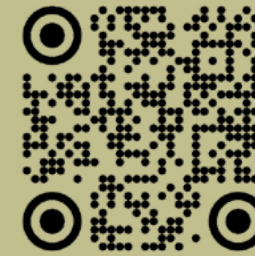
VYTARAS RADZEVIČIUS

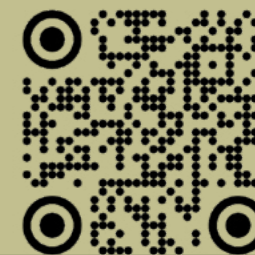
MINDAUGAS ORLOVAS

AURIMAS MOCKUS

MARIJONAS MIKUTAVIČIUS

Nuskaitykite QR kodą su išmaniuoju įrenginiu.

„Prieš keletą metų pajaučiau viduje, kad tarsi mane kas traukia prisijungti prie šaulių. Būti kažkuo daugiau negu tik Lietuvos piliečiu, ne tik civiliu, bet ir turėti sugebėjimą, įgūdžių. Būti naudingam daugiau nei šiaip būnant paprastu žmogumi, – pasakoja J. Jarutis. – Ir, be abejonės, prasidėjus karui ypač pradėjau jaudintis dėl savo šeimos: dėl savo antros pusės, dėl savo dukros, dėl savo tėvų.“

Karas Ukrainoje šauliu tapti paskatino ir aktorių, šiuolaikinio šokio atlikėją, Vilniaus teatro „Lėlė“ vadovą Paulių Tamolę.

„2014-aisiais prasidėjus Krymo aneksijai, supratau, kad kito kelio nėra, kaip tik tapti šauliu ir ruoštis. Mes turime labai nedraugišką kaimyną ir atsitikus tam negeram dalykui, dienai „x“, kaip mes vadiname, nenoriu būti kliūtimi kitiems, nenoriu būti chaosu. Noriu kaip tik kitiems padėti tame chaose išgyventi“, – dalijasi šaulys Paulius.

Kad valstybės gynyba – visų mūsų reikalas, įsitikinusi šaulė, „Tele2“ viešųjų ryšių vadovė Asta Buitkutė: „Tie įgūdžiai, tos žinios, jos bus naudingos ne tik atėjus dienai „x“, bet ir bet kurioje gyvenimiškoje situacijoje. Šaulių sąjungai ir, apskritai, pilietinei gynybai tikrai nereikia vien tik raumenų. Reikia įvairių kompetencijų, reikia mūsų talentų, mūsų profesijų, mūsų asmeninių savybių. Ir prisidėti galime tikrai kiekvienas.“ x

Lietuvos šaulių sąjunga (LŠS) yra valstybės remiama savanoriška, pilietinės savigynos visuomenės organizacija, stiprinanti valstybės gynybinę galią, ugdanti pilietiškumą ir tautinį sąmoningumą, plėtojanti valstybės gynybos švietėjišką veiklą, teikianti pagalbą policijai ir civilinei saugai.

Tai unikali, analogų neturinti organizacija, nes LŠS vienija valstybės gynybai ir gyvenimui neabejingus asmenis. Šauliai veikia pagal LR Seimo priimtą atskirą organizacijos įstatymą ir statutą. Nepaisant tiesiogiai iš valstybės institucijų skiriamų užduočių, LŠS yra laisvų, savo laiką Tėvynės gynybai ir stiprinimui skiriančių žmonių organizacija.

Kiekvienas Lietuvos pilietis savanoriškai gali tapti organizacijos nariu ir save realizuoti veikdamas karybos, sporto ir kultūros srityse. Šauliškomis idėjoms visoje Lietuvoje šiandien neabejingi beveik 17 tūkst. piliečių nuo 11 metų amžiaus.

„SAJOS“ SVEIKINIMAS SAJUNGAI 106-OJO GIMTADIENIO PROGA – 10 ĮSAKYMŲ ŠAULIUI

Tekstas:
SENOLĖ AU BU

Nuotraukos:
SAJOS ARCHYVAS

Kurdamas Lietuvos šaulių sąjungos ideologiją Vladas Putvinskis surašė dešimtį įsakymų šauliui, kuriuos kiekviena šaulė ir šaulys, nė neabejojame, ir viduryje nakties pažadinti padeklamuotų. Dėl visa ko primename:

1. Gink Lietuvos nepriklausomybę ir lietuviškąją žemę.
2. Švieskis ir šviesk.
3. Stiprink valią ir kūną.
4. Būk drausmingas ir mandagus.
5. Gerbk ginklą.
6. Būk tiesus ir teisingas.
7. Tesėk žodį.
8. Būk budrus.
9. Saugok valstybės turtą.
10. Brangink šaulio vardą ir Lietuvos garbę.

6

O šauliai studentai-sajūnai-sajiečiai – tie tokie šauliškumo akademinėje bendruomenėje skleidėjai – nutarė juos kiek paanalizuoti, 2025 metų birželio akimis į juos pasižiūrėti ir rezultatą, kaip ir pridera, *ištrimituoti*.

KLAUSIMAI, Į KURIUOS ATSAKINĖJO SAJŪNĖS IR SAJŪNAI:

1. Įsivaizduok, kad tau ne tik prasikalė, bet jau net ir užsiritė ūsai, galvą papuošė plikė, o regėjimą gelbsti tarpukariški „akuliorai“... Kokį 11-ąjį įsakymą šauliui pridėtum prie šio sąrašo? Gal net pakaks drąsos pakomentuoti tokį štai savo pasirinkimą?
2. Šiandien būti šauliu reiškia... Reikalaujame pabaigti šį sakinį.
3. Kaip manai, kokia Sąjungoje įgyta vertybė (arba koks kitas nematerialaus šauliško paveldo objektas) tau pravers ir po 30 metų?
4. 2025 metų birželio 27 dieną LŠS sueina 106-eri. Ko palinkėtum Sąjungai? Vadui ar Vladui? Broliams ir sesėms? Bazinį šaulio kursą šviežiai įveikinėjantiems ar narystės metų nebesuskaičiuojantiems?

¹ *Nematerialūs šauliškas paveldas yra ilgainiui nusistovėjusi veikla, vaizdai, išraiškos formos, žinios, įgūdžiai, su jais susijusios priemonės, objektai, žmogaus veiklos produktai ir su jais susijusios kultūros erdvės – tai, ką bendruomenės, grupės ar pavieniai žmonės pripažįsta savo paveldo dalimi.*

ATSAKYMAI:

SAJOS MATAS ŠALČIUS – SENI ANDRIUS KONTRIMAVIČIUS

1. „Šaulys privalo išlikti žmogumi net tada, kai pasaulis aplink jį pamiršta, ką tai reiškia.“ Tarpukariu buvo raiteliai ir kardai – šiandien turime klaviatūras ir KPI2. Bet vertybės nesikeičia. Tikras šaulys – ne tas, kuris garsiai šaukia, o tas, kuris tyliai daro. Net kai niekas to neprašo. Trumpiau tariant – jei prireiktų, jis ir šalmą užsidėtų be menkiausios dvejonės.

2. Šiandien būti šauliu reiškia... būti tiltu tarp praeities ir ateities, kuris saugo ne tik teritoriją, bet ir vertybes – net jei jos netelpa į karinius protokolus. Tai ne tik uniforma, bet ir laikysena, kai niekas nemato.

3. Gebėjimas veikti komandoje be rango vertinimo, pagal nematomą, bet aiškiai jaučiamą pasitikėjimo kodą. Kai pasaulis taps dar individualistiškesnis, bendruomeniškumas bus deficitas – o šauliai jį jau treniruoja dabar. Negana to, išgyvenimo menas be „tutorial“ programėlės. Kai pasaulis darys viską, kad būtume priklausomi nuo sistemos, šaulys žinos, kaip gyventi su virve, peiliu, galva ant pečių – ir gal dar viena konservų dėžute kišenėje. Laužo užkūrimas be „YouTube“ programėlės – štai iš ko ateityje galėsi pažinti šaulį!

4. Sąjungai linkiu tiek metų, kiek reikia, kad jaustumės seni, bet elgtumės kaip naujokai. Vladui – kad jo idėja ir toliau gyventų mūsų žygiuose, o ne tik archyvuose. Vadui – kad sektųsi vesti, net kai kolona pasuka į kairę be komandos. Broliams ir sesėms – tikrų žygių ir mažiau „Zoom“ susitikimų. O naujokams – kad po pirmo žygio skaudėtų ne tik kojas, bet ir širdį – nuo jausmo, kad atėjai ten, kur jau seniai priklausėi.

SAJOS LITERATĖ – SENI SIGITA GELAŽIENĖ

1. „Mylėk kitą kaip patį save.“

2. Šiandien būti šauliu reiškia... būti budresniam, akylesniam (priešiškos jėgos nėra akivaizdžios, kartais jos apsimeta bobutėmis su gėlėmis ant „Facebook“ profilio nuotraukos), jausti atsakomybę ne tik už save ar savo šeimą, bet ir kaimynus. Šiandien, kaip ir vakar ar užvakar būti šauliu reiškia būti pavyzdžiu kitam, elgtis pilietiškai, gerbti valstybę labiau.

3. Sustiprintas vertybinis pagrindas ir draugai.

4. Linkėčiau kartkartėmis perskaityti šaulio įsakus ir prisiminti, kad esi tik žemės dulkė, kuri turi duoti valstybei daugiau, nei gavo. Linkiu prisiminti, kad šaulys – tai tautos karys, kuris saugo, padeda ir gina žmones, bendruomenes. Todėl linkiu būti savo vietoj – ten, kur esi reikalingiausias. Nereikia matuoti SOP batų, palikime tai jiems. »

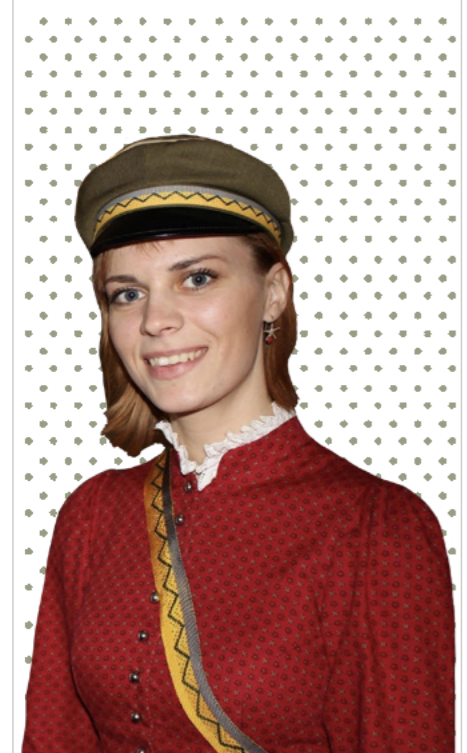
SAJOS DVASIOS ARISTOKRATAS IR AUKLĖJIMO SPECIALISTAS – SENI MINDAUGAS NEFAS

1. Iš šauliškojo dekalogo nei ką nors atimsi, nei ką nors pridėsi! Belieka siekti jo laikytis – ar su šauliška uniforma, ar be jos; ar esi vadas, ar eilinis; ar klubietis, ar sajiėtis. O gal pridėkime – „Būk drąsus!“ Juk to reikia norint laikytis savo įsitikinimų.

2. Šiandien būti šauliu reiškia... nesikratyti atsakomybės, nieieškoti ir nelaukti, kad kiti padarys. Šaulys nelaukia, o daro. Šaulys ne bėga, o ginasi. Šiandien šaulys nėra tik „fainos“ akimirkos pasidaryti asmenukė su uniforma. Tai įsipareigojimas būti ten tada, kai to reikia valstybei, ir daryti tai, ko jai reikės. Šio įsipareigojimo turime neužmiršti.

3. Šauliška šeima – visi broliai ir sesės, su kuriais sukūrėme tvirtą ryšį. Jie ir vaikus padeda auginti, ir namus statyti, o jei reikės – ir Tėvynę ginti. Nežinau, kas gali būti svarbiau: ar šiandien, ar po 30, o gal po 106 metų!

4. Visiems – būkime ežiai ir susiraskime savąjį šaulystės kelią. Kodėl ežiai – nes šie mieli gyvūnai, pajutę pavojų, greitai tau parodys, kas ir kaip. Kodėl reikia savojo šauliško kelio? Jei tai karyba – puiku! Jei tai kultūrinė veikla – nuostabu. Jei tai pagalba jaunųjų šaulių veikloje – oho! O jei tai visko po truputį ar po daug – didžiausia siekiamybė. Čia, manau, ir yra šaulių sąjungos stiprybė – neegzistuoja vieno šaulystės kelio, jų daug ir jie visi sukuria tvirtą šaulišką virvę.

SAJOS METAFIZIKĖ – SENI MODESTA GENYTĖ

1. „Didink Lietuvos populiaciją.“
2. Šiandien būti šauliu reiškia... laikytis visų šaulio įsakymų. Jeigu tai pavyktų visiems šauliams, Lietuvoje nebeliktų nei lietaus, nei karo baimės dvelksmo.
3. Tėvynės meilė ir šauliškumas leis mūsų tautai išlikti žemėlapyje.
4. Linkiu ne griauti, o kurti. Kaip Matas Šalčius ir Vladas Putvinskis sukūrė LŠS – tęskime šią idėją ir toliau, stipriau, giliau.

SAJOS SCENARIJAUS AUTORIUS – SENI NORBERTAS ČERNIAUSKAS

1. „Nesusipyk su humoro jausmu.“ Kaip ten sakoma, blogiausi dalykai daromi rimtais veidais, o didžiausi kvailiai nemoka pajuokauti. Tad šauliai į viską turi žiūrėti kuo rimčiausiai, į humorą taip pat.
2. Šiandien būti šauliu reiškia... didesnę atsakomybę viešojoje erdvėje.
3. Geriausias paveldas – įgytos draugystės su sesėmis ir broliais šauliais.
4. Palinkėsiu, kad visi ateities šauliški jubiliejai būtų tęstiniai ir nepertraukiami bei sutinkami tik nepriklausomoje Lietuvoje ir Europoje.

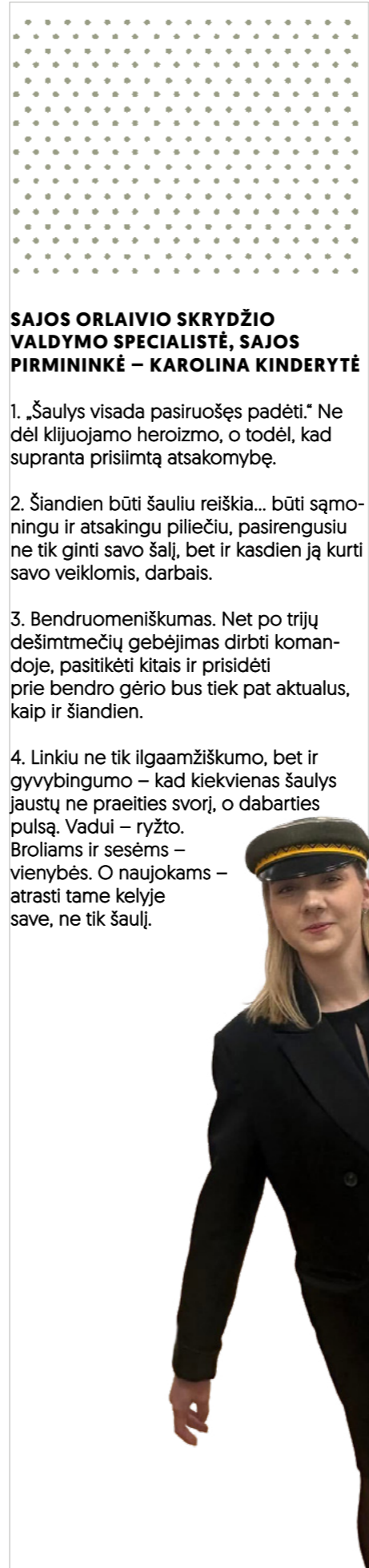
SAJOS HENRIKAS NAGYS – IEVA VAIŠTARAITĖ

1. „Atlik pilietinę pareigą ir balsuok rinkimuose.“
2. Šiandien būti šauliu reiškia... nepamiršti Tėvynės, kad ir kur būtum.
3. Draugystė.
4. Linkiu niekada nepamiršti šaulio priesaikos.

SAJOS ORLAIVIO SKRYDŽIO VALDYMO SPECIALISTĖ, SAJOS PIRMININKĖ – KAROLINA KINDERYTĖ

1. „Šaulys visada pasiruošęs padėti.“ Ne dėl kiljuojamo heroizmo, o todėl, kad supranta prisiimtą atsakomybę.
2. Šiandien būti šauliu reiškia... būti sąmoningu ir atsakingu piliečiu, pasirengusiu ne tik ginti savo šalį, bet ir kasdien ją kurti savo veiklomis, darbais.
3. Bendruomeniškumas. Net po trijų dešimtmečių gebėjimas dirbti komandoje, pasitikėti kitais ir prisidėti prie bendro gėrio bus tiek pat aktualus, kaip ir šiandien.
4. Linkiu ne tik ilgaamžiškumo, bet ir gyvybingumo – kad kiekvienas šaulys jautų ne praeities svorį, o dabarties pulsą. Vadui – ryžto. Broliams ir sesėms – vienybės. O naujokams – atrasti tame kelyje save, ne tik šaulį.

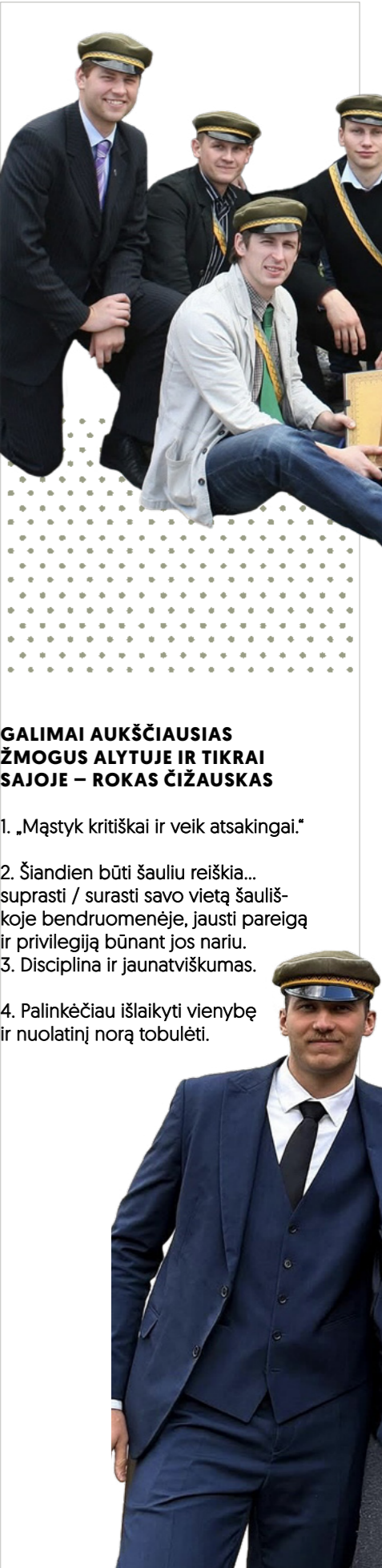

SAJOS KLUBINĖTOJAS – SENI TOMAS ŠYVOKAS

1. Nei pridėsi, nei atimsi – visi puikiai tinka ir dabar. Bet dar pridėčiau vieną – „Neapvilki“. Pirmiausia savęs, kad niekada neatsižadėtum savo įsitikinimų ir neprarastum valios priešintis. Tada – brolių ir sesių šaulių, kad jie niekada nesuabejotų tavimi. Galiausiai – Tėvynės, nes esi jos dalis.
2. Šiandien būti šauliu reiškia... ne tik dalyvavimą pratybose ar renginiuose su uniforma, bet ir pasiryžimą dėl savo Tėvynės net ir savo gyvybę paaukoti. Bet siekiant to išvengti tai reiškia ir tinkamą taktinį pasirengimą toje srityje, kurioje jautiesi geriausiai galėdamas panaudoti savo jau turimus įgūdžius.
3. 10 šaulio įsakų – visur ir visada!
4. Nesvarbu, koks tavo šaulystės stažas, išlik ramus ir pasiruošęs! Jeigu būsi ramus, be streso ir apgalvotai pasiruoši. Jeigu būsi pasiruošęs, kai to reikės, – išliksi ramus arba bent bus mažiau streso.

GALIMAI AUKŠČIAUSIAS ŽMOGUS ALYTUJĘ IR TIKRAI SAJOJE – ROKAS ČIŽAUSKAS

1. „Mąstyk kritiškai ir veik atsakingai.“
2. Šiandien būti šauliu reiškia... suprasti / surasti savo vietą šauliškoje bendruomenėje, jausti pareigą ir privilegiją būnant jos nariu.
3. Disciplina ir jaunatviškumas.
4. Palinkėčiau išlaikyti vienybę ir nuolatinį norą tobulėti.

SAJOS SOCIALINĖ TECHNOLOGĖ – ANDŽELIKA BLINOVAITĖ

1. „Didžiukis – tavo pečiams patikėta atsakomybė.“ Atsakomybė – tai ženklas, kad esi patikimas ir svarbus. Kai ant tavo pečių užklojama pareiga, tai ne našta, o garbė. Didžiukis tuo, kad gali laikyti tą našta. Tai liudija tavo stiprybę, brandą ir šaulišką dvasią.

2. Šiandien būti šauliu reiškia... turėti vertybes, kai jos nebemadingos. Ir veikti, kai visi kiti tik komentuoja. Šaulys nėra nei komentatorius, nei stebėtojas, jis yra tas, kuris atsistoja pirmas, kai reikia. Ir lieka paskutinis, kai viskas baigiasi.

3. Mokėjimas būti šalia, kai reikia, ir netrukdyti, kai nereikia. Sąjungoje išmoksti ne tik stovėti gretose, bet ir suprasti, kada reikia tylos, o kada žodžio. Po 30 metų, kai visi kalbės, tas, kuris moka tylėti, – skambės garsiausiai.

4. Sąjungai linkiu – ne tik gyvuoti, bet ir gyventi. Ne tapti muziejumi, o likti judančia, gyva, reikalinga žmogui. Vladui – kad jo dvasia būtų ne tik knygoje, bet ir mūsų sprendimuose, laikysenoje ir humore. Vadui – drąsos būti ne visiems patogiam, bet reikalingam. Broliams ir sesėms – neprarasti nei ūpo, nei smalsumo. Jei ima darytis nuobodu – vadinasi, metas vėl išeiti į žygį. Šviežiai prisijungusiems šauliams – nenudegti su šaukštu košės, o degti dėl idėjos. Veteranams – pagarbos, kuri nėra formalumas, o natūralus dėkingumas iš tų, kurie seka jūsų pėdomis.

SAJOS ŠIRDIS, KEPENYS IR INKSTAS TAUKUOSE, SAJOS KALĖDŲ SENELIS – SEN! ALMINAS SINEVIČIUS

1. Kadangi trys iš 10 įsakymų šauliui prasidea žodžiu „būk“, mano galva reikalingas dar vienas. „Būk ištikimas.“ Ištikimas Lietuvai, broliams ir sesėms šauliams, savo vertybėms.

2. Šiandien būti šauliu reiškia... prisiimti atsakomybę už valstybės saugumą, nes Lietuvos gynyba yra visų reikalas.

3. Bičiulystė arba brolystė (angl. „fraternity“). Be tikrų draugų (ginklo brolių) tikras šaulys negali egzistuoti. Tik komandoje gali nuveikti didžius darbus užtikrindamas Lietuvos amžinybę. Tik suprasdamas savo brolius šaulius ir seses šaules gali judėti į priekį kartu, nes kompromisas yra raktas į Lietuvos šaulių sąjungos progresą.

4. Palinkėčiau sutarti, nes be sutarimo nebus Lietuvos klestėjimo. Tad sutariam!

+ Apibendrinant norisi atkreipti dėmesį, kad 6 iš 11 apklaustųjų vertingiausiu nekilnojamojo šauliškojo paveldo objektu įvardijo draugus, draugystę, bičiulystę, šeimą ir bendruomeniškumą. O apie tai juk ir Saja, ir Sąjunga, ir mūsų Lietuva, ir gyvenimo prasmė. Su gimtadieniu! Sutariam!

„LEE ENFIELD“, ARBA PASAKOJIMAI IŠ AFGANISTANO. II DALIS

1

Tekstas ir nuotraukos: VALDAS KILPYS, VIDMANTAS AIRINI

1. Šio ginklo puošyba labai įvairi: nuo varinės vielos iki odos inkrustacijų.

Toliau kapstomės Vytauto Didžiojo karo muziejaus (VDKM) ginklų rinkiniuose. Kilnojame ir tyrinėjame LK Specialiųjų operacijų pajėgų (SOP) iš Afganistano pargabentus britiškus „Lee Enfield“ šautuvus. Šį kartą apie likusius tris ginklus (pirmąjį aptarėme praeitame žurnalo numeryje). »

7

SUASMENINTI, PAPUOŠTI, UNIKALŪS

Kaip jau minėjome, padedant muziejiniui ir karo istorikui Vidmantui Airiniui, VDKM rinkiniuose aptikome keturis SOP karių parvežtus ginklus. Pirmojoje dalyje pasakojome apie vieną iš jų – šį kartą pristatome likusius tris.

Kiekvienas iš šių ginklų turi savitą dekoravimo ir perdarymo stilių, kuriuos kartais sunku perprasti. Ne veltui sakoma, kad rytietiškas ir vakarietiškas mentalitetai gerokai skiriasi – tai, kas vakariečiui atrodo patogu ar praktiška, rytiečiui gali būti visiškai nepriimtina... vien dėl to, kad, jo manymu, „negražu“.

Dar vienas svarbus aspektas – šių ginklų gamybos data dažnai siekia net Pirmąjį pasaulinį karą. Tai reiškia, kad jie atlaikė ne vieną kartą. Kiekvienas savininkas, regis, stengėsi į ginklą įdėti dalelę savęs – tai, kas jam svarbu ir prasminga. Tokie ginklai tampa tarsi šeimos relikvijomis, perduodamomis iš tėvo ar senelio jaunesniems vyrams.

Įdomu tai, kad kiekvienas ginklas dekoruotas visiškai skirtinga technika. Labai sunku atrasti kažką, kas juos visus vienyty. Vienam afganui patiko žalvarinė viela – ja jis apviję ginklo rankeną. Kitas labiau vertino smulkius pakabukus iš karoliukų. Trečias – be odos neįsivaizdavo ginklo grožio, tad aptraukė apšodą oda su išmone atlikta puošyba.

TOLIAU – APIE KIEKVIENĄ IŠ ŠAUTUVŲ ATSKIRAI.

PUOŠNUSIS

Į šio šautuvo papuošimus įdėta bene daugiausia darbo. Tačiau pirmiausia – keli formalumai.

Tai – „Lee Enfield Nr.1 MkIII“, 7,71 mm kalibro šautuvas, serijos numeris 86624, pagamintas Didžiojoje Britanijoje tarp XX amžiaus 2–5 dešimtmečių.

Dešinėje šautuvo pusėje, spynos dėžutės pereinamojoje dalyje [po spynos rankenėle], matoma karūna ir skaičiai „86624“ – įrašai iškalti gana netaisyklingai. Kitoje uokso pusėje matyti karūnos simbolis su žyme „GRI“ ir dar du įspausyti ženklai.

Didžiausią įspūdį palieka šautuvo apšodas – ties taikikliu jis apvyniotas tamsia, žalvario gijomis apsiūta natūralia oda, kurioje įsiūti maži metaliniai žiedeliai. Praėjusiame „Trimito“ numeryje aprašytas ginklas buvo papuoštas dirbtine rausva oda, o čia dekoras daug solidesnis ir technologiskai sudėtingesnis.

2

3

4

5

Oda – tikra, nors kai kur jau ir sutrūkusiu nuo laiko.

Visą jos paviršių puošia dviejų rūšių kniedės su skylutėmis, tačiau didžiausią įspūdį daro smulkiomis žalvarinėmis kilputėmis suformuoti rytietiški ornamentai. Paėmus šautuvą į rankas, akivaizdu, kad šis puošybos sprendimas turi ir praktinę reikšmę – oda neslysta, o metalinės detalės veikia tarsi atramos rankai.

Visai kitokiu stiliumi išsiskiria dar vienas unikalus šio ginklo papuošimas – buožės kakliukas.

Jis apvyniotas varine viela, tarp kurios vingiuoja raudonos ir žalios plastiko juostelės. Šį dekorą galima vadinti tikru kruopštaus darbo pavyzdžiu – atrodo, kad prie jo dirbta su dideliu užsidegimu. Iš pirmo žvilgsnio paprasta ir gal net šiek tiek banaloka, bet nepasakysi, kad neestetiška.

Ar toks varinis apvyniojimas patogus rankai? Greičiausiai ne, tačiau, regis, savininkui tai nerūpėjo – svarbiausia buvo grožis.

Papuošimus vainikuoja dar vienas akį traukiantis akcentas – prie ginklo laibgaliu, šalia priekinio žiedo, apsukta karoliukų juosta, sudaryta iš raudonos, baltos, žalios ir mėlynos spalvos elementų. Ornamentas paprastas, bet išraiškingas – tarytum simbolinis brūkšnis, užbaigiantis visą dekoravimo koncepciją.

TECHNINIAI DUOMENYS:

- Bendras ilgis: 1 126 mm
- Vamzdžio ilgis: 635 mm
- Svoris: 4,26 kg

2. Varinės vielos puošyba, derinama su perpintomis plastiko juostelėmis.

3. Uksas, puoštas natūralia oda, kuri pagražinta metalo ir kniedžių intarpais.

4. Bene įstabiausia puošyba reiškiasi keraminių ir stiklo karoliukų vėryboje. Šis šautuvas dabintas net trimis šia technika atliktais pakabukais.

5. Lipdukas iki šiol slepia savo tikrąją mintį, bet, regis, ji taip ir liks neatskleista.

SU KAROLIŲ PAKABUKAIS

Šio šautuvo savininkas, panašu, buvo tikras suvertų karoliukų entuziastas – visas ginklas padabintas būtent šia technika atliktais puošybos elementais.

Tai „Lee Enfield Nr.1 MkIII“, 7,71 mm kalibro, serijos numeris 19602, pagamintas Didžiojoje Britanijoje 1950 metais. Dešinėje šautuvo pusėje, spynos dėžutės pereinamojoje dalyje [po spynos rankenėle], matyti įspaudas: GRI / 1950 / No1 MK III / LE, o skaičius 19602 kartoja si tiek spynos rankenėlės gale, tiek uokso priekyje.

Buožės kakliukas puoštas raudonos ir baltos spalvos karoliukų juosta. Nors tai atrodo kaip vien estetiškas detalė, ji gali būti ir praktiška – delnu suėmus ginklą, juosta veikia kaip stabdis, neleidžiantis ginklui slysti iš rankų, ypač jei rankos suprakaitavusios.

Tačiau didžiausią įspūdį palieka ginklo priekinėje dalyje, prie diržo, pritvirtinti trys pakabukai, suverti iš baltų, žalių, raudonų, mėlynų, geltonų, žydrų ir skaidrių karoliukų bei vamzdelių. Jie – dailūs, įmantrūs, išversti su akivaizdžiu kruopštumu. Nors dėl jų praktinio panaudojimo galima suabejoti, estetine prasme tai tikrai sėkmingas sprendimas. Tokiems pakabukams pagaminti reikėjo nemenkos kantrybės, sumanumo ir gebėjimų.

Įdomus ir diržo tvirtinimas – jis pervertas per antrąjį žiedą ir pririštas prie nuleistuko apsauginio sklaitulio. Tokia konstrukcija leidžia spėti, kad ginklo savininkas buvo neaukšto ūgio, smulkaus sudėjimo žmogus – greičiausiai pritaikė ginklą pagal savo kūno sudėjimą.

TECHNINIAI DUOMENYS:

- Bendras ilgis: 1 125 mm
- Vamzdžio ilgis: 635 mm
- Svoris: 3,82 kg

DETEKTYVAS SU LIPDUKU

Iš visų pristatomų šautuvų šis – papuoštas kukliausiai.

Vienintelis jo dekoratyvinis elementas – aukso spalvos lipdukas, priklijuotas prie buožės. Ir būtent jis tapo pagrindiniu šio ginklo susidomėjimo objektu. Tačiau apie tai – kiek vėliau.

Tai – „Lee Enfield No 1 Mk III“, serijos numeris 7676, pagamintas XX amžiaus pirmojoje pusėje. Ginklas išlaikytas puikiai – akivaizdu, kad buvo gerai prižiūrėtas. Vienintelis trūkumas – kiek korozijos paveikta dėtuve.

Ant buožės prilipintas lipdukas iškart patraukė dėmesį. Iš pirmo žvilgsnio jis primena heraldinį ženklą: apvalus, blizgus, aukso spalvos, su minaretų vaizdais ir rytietiškais rašmenimis. Atrodo, kadaisė tai buvęs solidus ženkliukas, todėl jo ignoruoti tiesiog neįmanoma.

Norėdami išsiaiškinti jo kilmę, kreipėmės į Vytauto Didžiojo universiteto Regionistikos katedros profesorių, religijotyrininką ir islamo kultūros tyrinėtoją Egdūną Račių. Profesorius atsakė atsargiai – tai farsų kalba parašyta emblema, kurios tikroji paskirtis neaiški. Anot jo, užrašai gerokai nusitrynę, o kai kurie persų kultūros specialistai išvertė tik kelis žodžius: „geriausia“, „mėgstamiausia“.

Tikėtina hipotezė – tai ne oficialus heraldinis ženklas, o dekoratyvinis elementas, likęs nuo kokio nors prabangaus daikto pakuotės. Galbūt tai buvo kvėpalų ar kokio suvenyro etiketė. Šautuvo savininkui, tikėtina, jis tiesiog pasirodė gražus, todėl ir prilipdė prie savo ginklo – be jokios simbolinės ar praktinės reikšmės.

TECHNINIAI DUOMENYS:

- Bendras ilgis: 1 130 mm (su priekiniu apkaustu)
- Vamzdžio ilgis: 635 mm
- Svoris: 4,00 kg ×

PIRMOJI SOVIETINĖS OKUPACIJOS AUKA

Tekstas: STASYS IGNATAVIČIUS,
LŠS V. PUTVINSKIO-PŪTVIO
KLUBO PREZIDENTAS

„Šiandieną apie ketvirtą valandą ryto Alytaus bare, šeštame rajone, raudonarmiečiai apšaudė iš kulkosvaidžių ir šautuvų mūsų pasienio sargybos viršininko būstinę. Perėję sieną ties Ūtos kaimu, puolė butą, numesdami granatą. Vėliau įsiveržė sargybos būstinėn, kur rado vyr. policininką Barauską Aleksą. Išsivedė iš buto oran, policininką mirtinai peršovė, įvykdė smurtą, pasitraukė savo pusėn. Policininkas, vežamas ligoninėn, mirė. Turauskas.“ Tokią telegramą 1940 m. birželio 15 d. 9 valandą ryto Lietuvos pasiuntinybei Maskvoje išsiuntė Lietuvos URM departamento direktorius Eduardas Turauskas.

1. Pirmoji sovietinės okupacijos auka pasienietis Aleksas Barauskas.

1

8

Birželio 16 d. Pasienio policijos Alytaus baro 4-ojo rajono viršininkas Kostas Skinis raporte Pasienio policijos Alytaus baro viršininkui Petriui Vaisiūnui rašė (kalba nežymiai taisyta): „Birželio 15 d. 5 val. pas mane atvyko 2-osios Ūtos sargybos policininkas Drazdauskas Pranas ir pranešė, kad apie 4 val. rusai nužudė vyr. policininką Barauską Aleksą. Apie įvykį pranešęs pasienio baro viršininkui, 5 val. 40 min. nuvykau į įvykio vietą. Vykdamas į įvykio vietą, Noškūnų kaime sutikau vežimą su vyr. policininko Barausko lavonu, nes jis sužeistas kurį laiką buvo su gyvybės žymėmis, bet vežamas pas gydytoją kelyje mirė Atvykęs į Ūtos kaimą patyriau, kad apie 3 val. 40 min. rusų kareiviai apšaudė Ūtos sargybos būstą iš šautuvų ir kulkosvaidžių. Šaudymas tęsėsi apie 20 minučių. Po to rusų kareiviai, kurių buvo apie 20 žmonių, prislinkę metė granatą, kuri sprogo prie būsto langų.

Po to šeši rusų kareiviai įsiveržė į sargybos būstą, išvedė vien baltiniais apsirengusį sargybos viršininką vyr. policininką Barauską į kiemą ir čia pat, prie prieangio, vienas rusų kareivis kirtu jam kardu kelis kartus per galvą. Barauskui sugriuvus, kitas rusų karys iššovė dar į galvą. Po to rusų kareiviai pasitraukė už valstybės sienos į savo pusę. Du sargybos būsto langai nuo granatos sprogo išdaužyti. Vieno lango stiklas turi peršovimo žymę. Sienoje taipogi yra kulkų žymių. Gale namo rasta nesprogusi rusų tipo granata. Policininkas Berulis, išgirdęs šaudymą, bėgo į sargybos būstą. Jam išbėgus į aikštelę, rusų kareiviai jį pradėjo šaudyti, ir jis buvo priverstas pasitraukti. Mūsų sargybos policininkai į rusų kareivius nešaudė ir jokio pasipriešinimo nepadarė. Po keliolikos minučių, rusų kareiviams pasitraukus į mišką, toliau į savo teritoriją, mirtinai sužeistas vyr. policininkas Barauskas buvo paimtas ir vežamas suteikti pagalbą, kelyje mirė.“ Taip pat tame raporte buvo nurodyti šj kraupų įvykį matę liudininkai, tarp jų – nužudyto Lietuvos pareigūno žmona.

Aleksandras [Aleksas] Barauskas gimė 1899 m. liepos 15 d. Panevėžio aps. Krekenavos vls. Butrimonių kaime, neturtingų ūkininkų šeimoje. Šeimoje augo du broliai ir trys seserys. »

2

3

2. Pasieniečių būrys. Vadas Aleksas Barauskas - pirmas kairėje.

3. Aleksandras Barauskas su žmona ir dukromis. »

4.-5. Atminimo paminklas Aleksandro Barausko žūties vietoje.

4

Kai Aleksandru buvo septyneri metai, mirė tėvas ir jam teko patirti daug vargo, bernauti pas turtingesnius ūkininkus. Pašauktas į būtinąją karo tarnybą, kaip uolus, drausmingas ir tvarkingas karys buvo paskirtas į Drausmės bataliono 2-ąją kuopą, vėliau – mokomąją kuopą. Ten daug ir atkakliai mokėsi, išmoko skaityti ir rašyti. Tarnybą kariuomenėje baigė 1923 metais turėdamas viršilos laipsnį. Išleistas į atsargą, kurį laiką ūkininkavo savo ūkelyje, 1927 metais gavo valdišką darbą Alytaus nepilnamečių nusikaltėlių drausmės ir auklėjimo įstaigoje. Ten tarnaudamas įgijo daug pedagogikos žinių ir jaunimo auklėjimo praktikos, kuri vėliau pravertė tarnaujant pasienio policijoje. 1929 metų liepos 11 dieną A. Barauskas pradėjo tarnybą Alytaus apskrityje pasienio policijoje eiliniu policininku.

Būdamas drausmingas ir atsakingas pareigūnas, greitai buvo pakeltas į vyr. policininkus ir sargybos viršininko pareigas (1939 metais baigė Vilkaviškio moko-mojo būrio IV sargybų viršininkų laidą). Tarnavo Perlojoje, Varėnoje ir Ūtoje. 1932 metų vasarą, tarnaudamas Perlojoje, susipažino ir susituokė su vietos mergina Ona Bučinskaitė, susilaukė dviejų dukrelių – Onutės ir Marytės. Be atsakingos tarnybos pasienio policijoje, A. Barauskas aktyviai reikšėsi Alytaus rinktinės Varėnos šaulių būryje. Pareigūnas vadovybės buvo vertinamas ir atestuojamas teigiamai, pabrėžiant jo politinį patikimumą, dorumą, griežtumą tarnybai, gebėjimą saugoti tarnybines paslaptis, itin atsakingą požiūrį į alkoholį. Nuolat pasižymėdavo šaudymo varžybose ir mokėjo telkti pavaldinius [jam pavaldūs buvo 12 pasienio policininkų] į komandą.

Pavyzdžiui, Kalėdas visi laisvi nuo tarnybos sargybos vyrai kartu su žmonomis ir vaikais švėsdavo Barauskų namuose.

Aleksandras buvo kompanijos siela, gerai grojo armonika, vaidino pasieniečių ir šaulių dramos būrelyje. 1939 metų spalio mėn. Lietuvai atgavus dalį Vilniaus krašto, Pasienio policijos daliniai buvo perdislokuoti, ir A. Barauskui ir jo sargybos vyrams buvo pavesta saugoti valstybės sienos ruožą ties Ūtos kaimu. Deramai įsikurti naujoje vietoje pasieniečiai dar nebuvo spėję, tad A. Barauskas su šeima išsinuomojo pusę šiaudais dengtos pirkios. Viename jos gale buvo sargybos būstinė ir Barauskų prieglobstis, o kitame pirkios gale su šeima gyveno sodybos šeimininkas. Tą lemtingą birželio 15-osios naktį A. Barauskas, apėjęs sargybos postus, ir, kaip visada po naktinio patikrinimo, stengdamasis nepažadinti šeimos, prieš įeidamas į gyvenamąjį kambarį nusiavė batus, pasidėjo kepurę, nusijuosė diržą su sunkiu pistoleto dėklu, susiruošė ilsėtis... Deja, jau 3 val. 40 min. pasipylė šūviai. Žmonai ir dukroms A. Barauskas liepė pasislėpti sodybos šeimininko namo pusėje esančiame rūsyje. Netrukus žmona grįžo į pirką, bandė gelbėti nuo rusų karių į kiemą velkamą vyrą, bet po smūgio šautuvo buože į galvą neteko sąmonės ir sukniubo...

A. Barauskas buvo palaidotas Noškūnų kaimo kapinaitėse, vėliau perlaidotas Perlojos bažnyčios šventoriuje prie varpinės. Šaulys, pasienietis A. Barauskas nebuvo užmirštas. 1992 metais jo žūties vietoje Ūtos kaime pastatytas atminimo kryžius. 2005 metų gegužės 10 dieną apdovanotas [po mirties] Vyčio Kryžiaus ordinu

Aleksandras buvo kompanijos siela, gerai grojo armonika, vaidino pasieniečių ir šaulių dramos būrelyje.

1939 metų spalio mėn. Lietuvai atgavus dalį Vilniaus krašto, Pasienio policijos daliniai buvo perdislokuoti, ir A. Barauskui ir jo sargybos vyrams buvo pavesta saugoti valstybės sienos ruožą ties Ūtos kaimu.

Deramai įsikurti naujoje vietoje pasieniečiai dar nebuvo spėję, tad A. Barauskas su šeima išsinuomojo pusę šiaudais dengtos pirkios.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę iš archyvinių dokumentų buvo išsiaiškinta, kad šį niekšingą išpuolį tą 1940 metų birželio 15-osios naktį įvykdė sovietų kariuomenės 185-osios šaulių divizijos žvalgybinės grupės kareiviai.

5

Didžiuoju kryžiumi. 2005 metų birželio 15 dieną, minint A. Barausko žūties 65-ąsias metines, Ūtos kaime Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro ir Kar. A. Juozapavičiaus šaulių 1-osios rinktinės Varėnos šaulių kuopos pastangomis pastatytas atminimo ženklas – paminklas. 2006 metų birželio 15 dieną VSAT Varėnos rinktinės Dubičių užkardai buvo suteiktas Aleksandro Barausko vardas. 2013 metais VSAT iniciatyva buvo pagamintas atminimo medalis „Aleksandras Barauskas 1899–1940“, 2015 metų birželio 15 dieną, minint 75-ąsias žūties metines, A. Barauskas [po mirties] buvo apdovanotas 1-ojo laipsnio LŠS garbės ženklu „Už nuopelnus Šaulių sąjungai“, 2015 metų liepos 24 dieną naujam moderniam VSAT patruliniam laivui buvo suteiktas Aleksandro Barausko vardas, 2020 metų birželio 15 dieną A. Barauskas apdovanotas [po mirties] VSAT atminimo ženklu „Valstybės sienos apsaugai – 100“.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę iš archyvinių dokumentų buvo išsiaiškinta, kad šį niekšingą išpuolį tą 1940 metų birželio 15-osios naktį įvykdė sovietų kariuomenės 185-osios šaulių divizijos žvalgybinės grupės kareiviai. 2010 metų balandžio 29 dieną Lietuvos Respublikos Seimas priėmė rezoliuciją, kuria Vyriausybei rekomenduojama kreiptis į Rusiją su prašymu iširti pareigūno mirties aplinkybes, nustatytus kaltininkus nubausti bei skirti kompensaciją artimiesiems. Bet, ar galima buvo sulaukti iš Putino valdomos Rusijos tyrimo nustatymo ir kompensacijos skyrimo?..

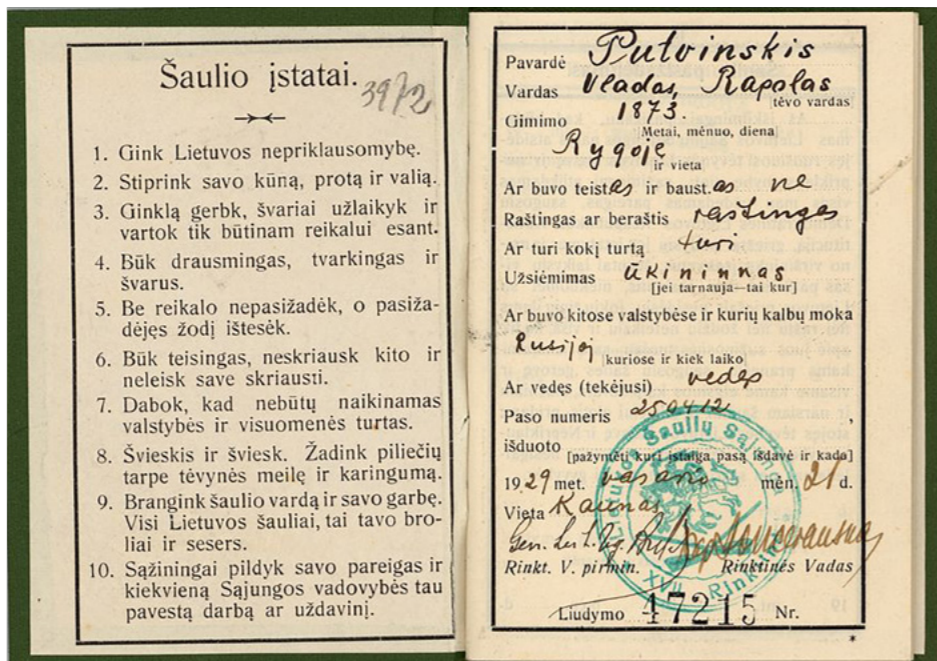
JONINĖS

Tekstas: STASYS IGNATAVIČIUS,
LŠS V. PUTVINSKIO-PŪTVIO
KLUBO PREZIDENTAS

Kupolė, Rasa, Joninės – saulėgrįžos metas – pati trumpiausia naktis (iš birželio 23-iosios į 24-ąją) ir pati ilgiausia diena. Tai šventė, kai žmogus tarsi susilieja su gamta ir ja supančiu pasauliu, pakyla nuo savo žemiškų rūpesčių į kitą pasaulį...

Joninės – Europos tautų senovinė vidurvasario šventė, krikščionybės laikais sujungta su šv. Jono Krikštytojo gimimo diena (birželio 24 d.) ir gavusi Joninių vardą. Mūsų kaimynai latviai švenčia tradicinę Lyguo šventę, pas rytų slavus pažymima Ivano (Jankos) Kupalos šventė. Lietuvoje ji yra viena seniausių švenčių. Seniausias rašytinis šaltinis – Ipatijaus metraštis jau 1262 metais mini Joninių (Kupolės) šventę Lietuvoje. Manoma, kad lietuviai Joninių šventę vadino deivės Kupolės vardu. Tai viena iš deivių, atėjusių iš vėlyvojo akmens amžiaus laikų ir jos vardas susietas su augalijos suklestėjimu. Kupolė laiduoja augalijos suklestėjimą ir garbinimą. Šventės metu renkami žolynai (ramunės, jonažolės, medetkos ir kitos vaistažolės) atneša žmonėms sveikatą, laimę, gina nuo visų blogybių, išburia ateitį.

Dar 1573 metais lietuviška postilė mini žolių rinkimą ir pabrėžia, kad „vadindava tas žales kupalamis“. Mažajoje Lietuvoje ir dalyje Žemaitijos per Jonines merginos darydavo „kupolę“, „kopolę“ ar „kaupolę“; tai buvo ant ilgos karties prižiūta žolių puokštė, kurią puošdavo įvairiaspalviais kaspinais. Kartį pastatydavo kaimo gale, netoli rugių lauko, ir saugodavo iki šventės pabaigos, kad jos vaikinai nepavogtų.

1

Besaugodamos kupolę, merginos dainuodavo kupolines dainas: „oi kupole, ei kupoliau kupolėli, kupolio rože kupolijute“, „ein saulelė aplinkui dangų, ei kupoliau kupolėli, aplinkui dangų mėnulio kelti“, „tos žolelės yr naudingos, nuo Kupoliaus pašventintos, Kupoliau šventas Jonai“ ir panašiai. Išsaugotus žolynus po šventės pasidalydavo. Nuimtos žolės, kaip manė tais laikais, turėjo daug galių – turėjo saugoti nuo piktųjų dvasių ir nelaimių, jų nuovirais gydydavo įvairiausias ligas. Šios šventės nakties išvakarėse kaimo moterys surinktus devynių žolių pluoštus nešdavo namo. Dalį jų iki vidurnakčio sušerdavo gyvuliams, kad padėtų nuo apkerėjimo. Kitą dalį jonažolių užkišdavo už šventųjų paveikslų ir žiūrėdavo, kad sudžius. Jei ilgai nedžiūdavo, buvo manoma, kad tie metai bus laimingi. Kitas žoles laikė iki Kalėdų – žiemos saulės grįžmečio ir atiduodavo karvėms, kad būtų sveikos ir pieningos. Devynių žolių glėbeliai nuo Joninių iki Kalėdų buvo laikomi ir tvartuose, kad saugotų gyvulius. Mažajoje Lietuvoje ištekėjusios moterys suskindavo devynių žolių puokštes po saulėlydžio. Nekalbėdamos parsinešdavo į savo kiemą ir mesdavo per galvą ant namo stogo, kad apsaugotų namus nuo ligų ir kitų nelaimių.

Gerai, jeigu gėlių žiedai suguldavo į viršų, blogiau, jei gėlės nukrisdavo kotais į viršų. Liaudyje buvo tikima, kad dar didesnę galią turi žolynai, surinkti prieš saulei pakant nuo septynių laukų ežių. Kiekviena žolė turi paslaptį ir savo reikšmę žmogaus gyvenime, kurią žino tik vadinamieji burtininkai-visažiniai. Joninių metu garbinama ir lietuvių deivė Rasytė – Kaupolės (Kupolės) duktė. Jos paskirtis buvo gairinti sidabro rasomis saulės nuvargintą

Joninės labai glaudžiai susijusios su Šaulių sąjunga. 1919 metų birželio mėnesį įsteigus Šaulių sąjungą, jau pirmajame organizacijos suvažiavime, sunku pasakyti, ar tikėjimas savo tvirtumu, šviesia ateitimi lėmė tai, jog Šaulių sąjungos įkūrėjas, pirmasis viršininkas ir ideologas Vladas Putvinskis, parinko birželio 24 dieną – Šaulio dieną.

1. Vladas Putvinskis-Pūtvio šaulio pažymėjimas.
2. Tarpukario Šaulių sąjungos atvirukas.

Joninės – Europos tautų senovinė vidurvasario šventė, krikščionybės laikais sujungta su šv. Jono Krikštytojo gimimo diena (birželio 24 d.) ir gavusi Joninių vardą.

suklestėjusią augaliją. Joninių rytą žmonės, apžergę medžio šaką, apjodavo ratu pasėlių lauką, nukrėsdami rasą, kad pagirdytų dirvą, apsaugotų nuo sausros. Buvo tikima, kad rasa gali žmogui suteikti daug sveikatos, pagydyti nuo įvairių negalių. Todėl Joninių rytą, prieš saulės patekėjimą, kai rasa įgauna visas gydomąsias savybes, žmonės ja prausdavosi, voliiodavosi rasoje. Rasa, nubraukta nuo rugių, suteikia veidui skaistumo. Atėjus vakarui, su daina lankomi rugiai, ažuolai, vanduo, ant kalnelio palydima saulė. Taip pagerbiama duona, tvirtybė, tyrumas ir švarumas. Ant aukštesnių vietų, kad toli matytųsi, uždegami laužai, ant ilgų karčių iškeliamos uždegtos smaluotos statinaitės arba senų ratų stebulės. Jos apšviečia laukus ir bebręstančius javus, taip apsaugodama derlių nuo visokių kenkėjų, užbūrimo ir kitų pavojų. Jaunimas eina aplink laužą ratelius, pavieniui ir poromis susikibę rankomis šokinėja per ugnį – būsią sveiki, o jei porai pavyksta peršokti per laužą nepasileidus rankų, tai jiedu tais metais susituoks.

Svarbi apeiga buvo namų židinio ugnies atnaujinimas Joninių laužo žarijomis, pirma namuose senąją ugnį užgesinus; tai metinis namų ugnies gaivinimas, savotiškas atnaujinimas, nes ir ugnis pavargsta ar pasensta. Ateina vidurnaktis. Prasideda pats gražiausias šventės renginys. Eitynės su deglais eina vandens link leisti vainikų su žvakėmis. Joninių metu be vainikų neapsieidavo nė viena mergina. Buvo tikima, kad vainikas yra sukaupęs amžino, nesibaigiančio gyvenimo galią. Vainikas – tai nemirtingumo ir meilės simbolis. Poros, priėjusios prie vandens, sumeta savo vainikus ir žiūri, ar jie atplauks. Jei suplaukia, reiškia, kad ši pora tais metais šoks vestuves. Jaunoms

2

poroms tai lyg susimąstymo dėl ateities jausmų patikrinimo metas. Vidurnaktį kiekvienas permąsto nueitų metų kelią, pamedituoja, susimąsto apie gyvenimo prasmę, prisimena anapilin išėjusius savo artimiausius gimines. Vidurnaktį prąžysta paparčio žiedas. Jis žydi tik kartą metuose – Joninių naktį. Šį žiedą suranda tik pats doriausias ir geriausias šventės dalyvis. Buvo manoma, kad tas, kuris suranda ir nuskina paparčio žiedą, įgyja daug galios – moka skaityti kitų mintis, kiurai mato, kur pinigai ir brangenybės paslėptos, per atstumą gali valdyti kitų veiksmus, būna sveikas ir laimingas... Prąžydas paparčio žiedui, vykdoma Rasos ritualinė tradicija – sena ugnis gesinama ir įžiebiamą nauja. Buvo tikima, kad laužo pelenai, anglys ir nuodėguliai turi ypatingą galią pagausinti derlių ir apsaugoti jį nuo stichinių nelaimių. Laužo nuodėguliais apkašydavo laukus, o pelenais barstydavo pasėlius, kad užderėtų javai. Likusį nuo laužo medžio nuodėgulį užkišdavo po noragu, tikėdamiesi, kad neaugsiančios piktžolės, kitais metais jų bus mažiau. Per grigesusias laužavietes buvo pervaromi gyvuliai, kad būtų sveiki ir apsaugoti nuo piktųjų jėgų. Nuo seno buvo tikima, kad Joninių naktį sujodusios raganos ir kitos piktos būtybės gali pakenkti derliui, gyvuliams ir žmonėms.

Lietuvoje buvo manoma, kad Joninių naktį visos raganos renkasi Šatrijos kalne ir su velniais kelia orgijas. Taip pat apsaugodami nuo piktųjų būtybių Joninių išvakarėse tvartų ir namų duris apkašydavo šermukšnių šakelėmis (Vakarų Lietuvoje). Rytų Lietuvoje – dilgėlėmis ir epušės šakomis; tuomet jos negalinčios įeiti. Manoma, kad šis mitas apie raganas ir velnius kilęs iš senovės germanų padavimų apie Valpurgijos naktį.

Vienas labiausiai išlikusių papročių – pamėklės (baidyklės) deginimas. Deginama ne pamėklė. Jos įvaizdyje žmonės mato visų blogybių įsikūnijimą. Metant pamėklę į ugnį, minimi blogi atnešusieji žmonės. Sudegus blogiui, vykdomas naujos ugnies uždegimas. Ugnis uždegama aukure, pastatytame iš lauko akmenų. Ugnį uždega pats vyriausias ir labiausiai gerbiamas šventės dalyvis. Ugnis reiškia šviesą, sveikatą žmonėms. Žiūrėdami į aukuro ugnį, šventės dalyviai surimtėja, dar kartą apmąsto atliktus darbus, numato rytdieną. Ateina rytas. Pamažu švinta. Pateka saulė. Šventės dalyviai su daina eina pasitikti patekančios saulės. Nuo kalnelio paleidžiami degantys ratai. Tai saulės ratai. Visa tai lydi liaudiška daina. Šventė baigėsi. Žmonės grįžta namo. Grįžta sutvirtėję, tikėdami savo jėgomis ir darbais. Joninės labai glaudžiai susijusios su Šaulių sąjunga. 1919 metų birželio mėnesį įsteigus Šaulių sąjungą, jau pirmajame organizacijos suvažiavime, sunku pasakyti, ar tikėjimas savo tvirtumu, šviesia ateitimi lėmė tai, jog Šaulių sąjungos įkūrėjas, pirmasis viršininkas ir ideologas Vladas Putvinskis, parinko birželio 24 dieną – Šaulio dieną. Atkūrus Lietuvoje šaulių sąjungą, minint šaulių organizacijos įkūrimo 81-ąsias metines, 1990 metų birželio 23 dieną Kačerginėje įvyko pirmasis atkurtos Sąjungos sąskrydis. ×

KIBERNETINIO SAUGUMO EKSPERTAS ATSKLEIDĖ, KAIP PATS APSAUGO SAVO TELEFONĄ:

Patekti sukčiams į rankas nenoriu

Rubrika „Kibernetinis saugumas“ rengiama bendradarbiaujant su oficialiu ESET atstovu Lietuvoje „NOD Baltic“.

10

Išmanieji telefonai yra tapę neatsiejamais mūsų kasdienybės palydovais – juose saugome ne tik asmeninę ir darbinę informaciją, bet ir naudojame juos kaip atsiskaitymo priemones. Visgi kartu su visapuse prieiga prie interneto atsiveria ne tik naujos galimybės, bet ir pavojai. Kaip apsaugoti nuo virusų, užtikrinti duomenų saugumą ir išvengti sukčių pinklių?

1. „NOD Baltic“ vyresnysis kibernetinio saugumo inžinierius ir ESET ekspertas Ramūnas Liubertas.

Mobilūs įrenginiai yra ypač patrauklūs nusikaltėliams, nes juose dažnai nėra jokios apsaugos.

Tai skatina kurti virusus, kurie gali ne tik rinkti informaciją, bet ir naudoti telefonus kaip įrankius tolesnėms atakoms.

„NOD Baltic“ vyresnysis kibernetinio saugumo inžinierius ir ESET ekspertas Ramūnas Liubertas dalijasi savo patirtimi, kaip apsaugo savo mobilųjį telefoną. Galbūt jo patarimai pravers ir jums.

KODĖL SVARBU APSAUGOTI IŠMANŪJĮ TELEFONĄ?

Mobilūs įrenginiai yra ypač patrauklūs nusikaltėliams, nes juose dažnai nėra jokios apsaugos. Tai skatina kurti virusus, kurie gali ne tik rinkti informaciją, bet ir naudoti telefonus kaip įrankius tolesnėms atakoms.

„Telefonai šiandien yra maži kompiuteriai, kuriuose telpa visas mūsų gyvenimas – nuo socialinių tinklų iki internetinės bankininkystės. Deja, jie taip pat yra jautrūs kenkėjiškoms programoms ir sukčiavimo schemoms“, – sako R. Liubertas.

Mobiliuosius telefonus gali užklupti įvairių tipų kenkėjiškos programos, tokios kaip virusai, šnipinėjimo programos, išpirkos reikalaujančios programos, taip pat gali kilti rizika susidurti su sukčiavimo kampanijomis (fišingu, smišingu, višingu), telefone išsaugotų slaptažodžių nuskaitymais, neteisėtu įrašų publikavimu

mūsų vardu socialiniuose tinkluose ir kt., įspėja ekspertas ir priduria, kad skaitmeninio saugumo sprendimai, tokie kaip antivirusinė programa, yra vienas efektyviausių būdų apsisaugoti nuo šių pavojų. „Ji ne tik blokuoja virusus, bet ir optimizuoja telefono veikimą bei įspėja apie nepatikimus programų leidimus“, – tikslina pašnekovas.

Kibernetinio saugumo ekspertas R. Liubertas teigia, kad ir pats ne tik kompiuteryje, bet ir telefone naudoja skaitmeninius saugumo sprendimus: „Šiuo metu naudoju tik įmonės suteiktą mobilųjį įrenginį, kuriame realiu laiku veikia antivirusinė programa. Ne kartą naršydamas internete gavau įspėjimus pranešimus netgi apie lankomas lietuviškas interneto svetaines, kurios, kaip vėliau paaiškėjo, yra blokuojamos dėl kompiuterinio viruso užkrato.“

Pasak eksperto, šie įspėjimai padėjo jam išvengti potencialių problemų. Tai tik dar kartą patvirtina, kad net ir gerai žinomos svetainės gali tapti kenkėjiškų atakų taikiniu, o ir kibernetinio saugumo ekspertai be papildomos pagalbos gali nenumatyti galimų grėsmių.

ANTIVIRUSINIŲ PROGRAMŲ FUNKCIJOS IR MITAI

Remiantis IT saugumo kompanijos ESET telemetrijos duomenimis, fiksuotais Lietuvos regione, matyti, kad mobiliuosiuose įrenginiuose plintantys virusai dažnai yra pritaikyti šnipinėti vartotojų veiklai, rodyti nepageidaujamas reklamas ar pasisavinti slaptažodžius.

Kibernetinio saugumo ekspertas R. Liubertas priduria, kad šiuolaikinės antivirusinės programos neapsiriboja vien apsauga nuo virusų – jos taip pat siūlo funkcijas, kurios gali būti itin naudingos kritinėse situacijose.

„Jeigu telefonas pametamas arba pavagiamas, antivirusinė programa suteikia galimybę jį užrakinti nuotoliniu būdu, nustatyti buvimo vietą ar ištrinti visus duomenis. Tai itin svarbu, kai įrenginyje laikoma jautri informacija“, – komentuoja ekspertas.

Dar viena naudinga funkcija – mokėjimų apsauga, neleidžianti kitoms programoms nuskaityti ekrane rodomos informacijos naudojantis finansinėmis programėlėmis. Antivirusinės taip pat gali blokuoti nepageidaujamas skambučius ir SMS

žinutes ir taip sumažinti sukčiavimo riziką bei apsaugoti nuo įkyrių reklamų.

Vis dar gajus įsitikinimas, kad telefonai yra saugesni už kompiuterius. „Tai nėra tiesa. Jei atsisiuočiame programas iš nepatikimų šaltinių ar naudojame nesaugias nuorodas, grėsmė yra reali“, – tvirtina IT srities žinovas.

Kitas mitas – kad antivirusinė sulėtina telefoną ar greičiau iškrauna bateriją. „Šiuolaikinės antivirusinės yra sukurtos taip, kad minimaliai veiktų telefono našumą. Be to, jos dažnai siūlo optimizavimo įrankius, kurie gali netgi pagerinti įrenginio veikimą“, – teigia R. Liubertas ir pataria renkantis antivirusinę atkreipti dėmesį į kelis aspektus.

KAIP IŠSIRINKTI TINKAMĄ ANTIVIRUSINĘ PROGRAMĄ?

1. Kenkėjiškų programų aptikimas. Pasirinkite antivirusinę programą, kuri turi aukštą kenkėjiškų programų aptikimo rodiklį, kad apsaugotumėte savo įrenginį nuo virusų, trojanų ir kitų grėsmių.

2. Telefono našumas. Rinkitės antivirusinę programą, kuri minimaliai veikia telefono našumą ir nepaveikia įrenginio veikimo greičio.

3. Vartotojo sąsaja. Pasirinkite antivirusinę programą su intuityvia vartotojo sąsaja, kad galėtumėte lengvai naršyti ir naudotis visomis jos funkcijomis.

4. Papildomos funkcijos. Kai kurios programos siūlo papildomas funkcijas, tokias kaip tėvų kontrolė arba tinklo inspektorius, kuris leidžia nuskaityti įrenginius, prijungtus prie maršrutizatoriaus, ir patikrinti, ar nėra pažeidžiamumų.

R. Liubertas pataria nerizikuoti ir nesinaudoti nemokamomis antivirusinėmis programomis, nes jos dažnai stokoja visiško funkcionalumo, naudoja daugiau įrenginio resursų, gali rinkti vartotojo duomenis ir kelti papildomų grėsmių. Jo teigimu, verta investuoti į mokamą programinės įrangos versiją, kuri užtikrina visapusišką apsaugą. ×

UKRAINA 2014 METAIS IŠŠŪKIAI IR IŠBANDYMAI. VII DALIS

1

POSTIMPERINĖS KOLONIZACIJOS ĮVEIKIMO PATIRTIS

11

PRIEŠ IR PO

1. Mariupolio dramos teatras.
2. Charkivo savivaldybė.

„Trimitas“ tęsia straipsnių ciklą apie Ukrainos įvykius 2014 metais. Jį parengė Ukrainos karo veteranas Seržas Ševčenka ir plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės šaulė Vilma Kiurė.

PILIETINIS PASIPRIEŠINIMAS

2014 metų žiemą, po to, kai Kyjive laimėjo Maidanas, o prezidentas Viktoras Janukovyčius pabėgo iš sostinės, prigrėbęs savo milijonus, tapo aišku, kad bus didelis karas su Rusija. Įvykiai Kryme, o paskui ir Donbase patvirtino mano baisiausius nuogąstavimus.

Donecke jau buvo nesaugu atvirai reikšti simpatijas viskam, kas ukrainietiška, ir vadinti save ukrainiečiu. Miesto gatvėse jau skambėjo šūkių apie „Donecko liaudies respubliką“ ir į mitingus rinkosi pirmieji separatistai. Jau mirgėjo rusiškos trispalvės ir buvo aišku, kad vietinė valdžia patyliukais remia tas nuotaikas, manipuliuoja viešąja nuomone ir tampo už virvučių savo marionetes, tikėdamasi pasiderėti su pomaidaniniu Kyjivu dėl valdžios.

2014-ųjų pavasarį Donecke vis dar vyko atviros Ukrainos šalininkų visuomeninės akcijos. Tai buvo mitingai, į kuriuos žmonės atsinešdavo Ukrainos vėliavas ir transparentus su Ukrainą palaikančiais šūkių; automobilių demonstracijos, kurių dalyviai puošdavo savo mašinas Ukrainos simbolika ir signalizavo, išreiškdami palaikymą šalies vienišumui. Tokiuose renginiuose lankėsi tūkstančiai žmonių. Savo masiškumu ir organizuotumu jie nenusileido analogiškomis Rusijos šalininkų akcijoms.

Be mitingų, mieste aktyviai veikė visuomeninės ir religinės organizacijos. Jos rengė maldų už vieningą Ukrainą maratonus. Viešose vietose nuolat vyko piketai bei organizuotos maldų eitynės.

Visuomenės aktyvumas ukrainietiškomis iniciatyvoms Donecke tuo metu išliko didžiulis ir masinis.

Bet jau tada, analizuodami situaciją mieste, mes supratome, kad laiko apmąstymams beveik neliko. Pasipriešinimo jėgos ir bendroji konflikto eigos logika rodė viena: taikiai išspręsti šios situacijos nepavyks.

Mes priėjome prie išvados, kad būtina kuo greičiau suburti ginkluotą grupę, jog pasipriešintume antiukrainietiškam perversmui. Manėme, kad taikių pilietinio pasipriešinimo būdų nebebus.

2

ir artimiausiu metu jie taps beverčiai. Tai tapo akivaizdu po pirmųjų aukų tarp taikių mitingų dalyvių, kai dėl separatistų kaltės ramūs mitingai ėmė virsti gatvės mūšiais. Separatistus aktyviai palaikė vietinė valdžia ir įtakingi verslininkai. Miesto milicija ir srities administracija perėjo prorusiškų jėgų pusėn arba joms simpatizavo.

Donecko policininkai į atlapus masiškai segėsi separatistines Georgijaus juosteles. Mieste atsirado šaunamaisiais ginklais aprūpintos separatistų kovos grupės, akivaizdžiai veikusios su valdžios žinia. Prorusiškiems mitinguotojams, puldinėjusiems taikias ukrainiečių akcijas, milicija išdalijo skydus ir gumines lazdas. Milicija arba nesikišdavo į separatistų terorą, arba priimdavo sprendimus prorusiškos pusės naudai.

Mieste ir srityje jau buvo pralietas pirmasis kraujas. Ir nukentėjo tikrai ukrainiečių

aktyvistai. Donecke per susirėmimą Lenino aikštėje prorusiški mitinguotojai užmušė Dmytro Černiavskį ir sužeidė daug kitų ukrainiečių. Horlivkoje separatistai žvėriškai susidorėjo su liaudies deputatu Volodymyru Rybaku ir jo padėjėju Jurijumi Popravka. Aukų daugėjo. Teroras įsibėgėjo. Mieste separatistai užgrobė daug svarbių administracijos objektų: Srities administracijos pastatą, prokuratūros, banko, Ukrainos saugumo tarnybos patalpas, miesto televizijos ir radijo kompaniją ir taip toliau.

Buvo suburtos ginkluotos smogikų grupuotės. Taikiomis akcijomis ir praktiškai plikomis rankomis ukrainiečiai tam atvirai priešinosi.

Tokiomis aplinkybėmis niekuo negalėjai pasitikėti. Sutikęs mieste pažįstamą, pirmas nepradėdavai aiškintis, kas už ką, ir laukdavai, kada tavo pašnekovas »

išreikš savo pažiūras. Jei jis pasisakė davu rusų naudai, tu linksėdavai galva ir apsimitinėdavai savu, bet tuo pat metu įsidėmėdavai jį kaip priešą. Jei buvo pasisakoma už Ukrainą, tu, bijodamas provokacijų, vaizduodavai neapsisprendusį ir sakydavai, kad ne viskas taip paprasta, aš toli nuo politikos.

Įvykiai klostėsi labai sparčiai, todėl viena 2014-ųjų balandžio vakarą aš sukviečiau savo senus draugus ir pažįstamus arbatos į savo dodžo, į treniruočią salę savo kovos menų mokykloje, kurią naudojome ir kaip mūsų ukrainietiškos organizacijos štabą. Iki to laiko jau spėjau iš dodžo išvežti viską, kas galėjo mus išduoti. Nuo sienų pašaliniau vėliavas ir politinius plakatus. Netikėtai kratos metu mūsų niekas neturėjo išduoti.

Į susitikimą prie arbatos susirinko nedaug žmonių, bet tai buvo patikimi politinius įsitikinimus turintys žmonės, kuriuos pažinojau nuo dešimtojo dešimtmecio. Galbūt jums pasirodys juokinga, bet į susitikimą žmones sukviečiau pagal jų ukrainietiškas pavardes.

Pirmas mano užduotas klausimas jiems buvo toks:

- Aš tikiuosi, kad mes visi čia esame ukrainiečiai ir suprantame, ką mums tai reiškia?

Gavęs teigiamą atsakymą, pratęsiau:

- Ką mes darysime, kad apgintume Ukrainą čia, Donecke, ir kad neleis-tume priešams užgrobti mūsų miesto?

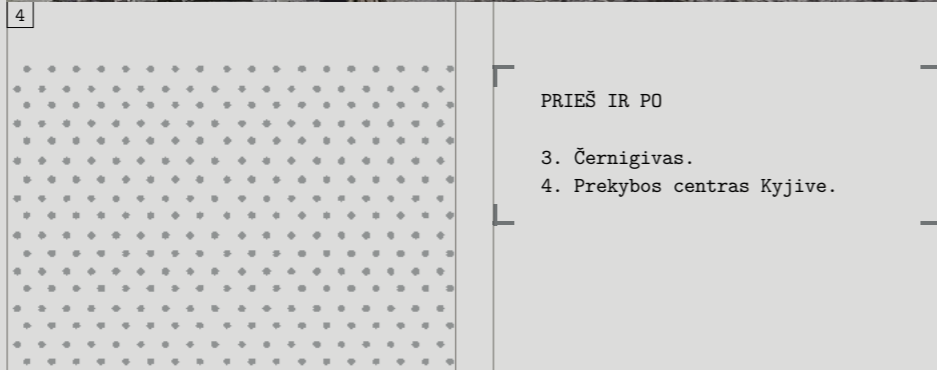
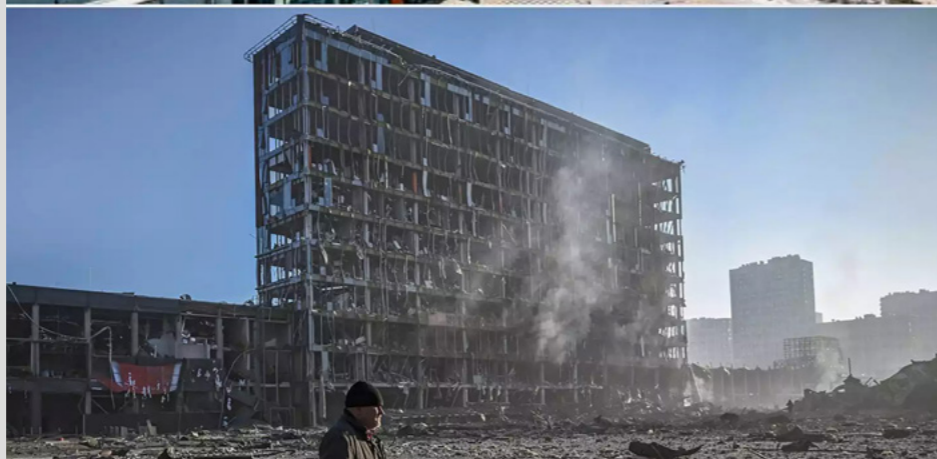
Į mūsų grupę susirinko žmonės, kuriais buvo galima pasitikėti. Kiekvienas jų buvo pasirengęs kovoti už Ukrainos nepriklausomybę. Mes supratome, kad susiklosčiusi situacija reikalauja greitų ir apgalvotų sprendimų. Svarbiausias klausimas, kuris mums rūpėjo:

- Ką darysime, kad pasipriešintume prorusiškiems separatistams, ketinantiems užgrobti miestą?

- Veikti atvirai netrukus bus neįmanoma. Reikia veikti slapta.

Su tuo visi sutiko. Tomis sąlygomis tai buvo protingiausias sprendimas. Mes supratome, kad rizikuojame, bet kitos išeities neturėjome.

Susirinkimo metu suburtos pagrindinės kovinės grupės pagrindinė užduotis buvo išsaugoti miestą, kol į jį ateis ukrainiečių kariuomenė, taip pat ir padėti kariams miesto šturmo metu. Mes ketinome infiltruoti į separatistų gretas,

PRIEŠ IR PO

- 3. Černigivas.
- 4. Prekybos centras Kyjive.

Įvykiai klostėsi labai sparčiai, todėl vieną 2014-ųjų balandžio vakarą aš sukviečiau savo senus draugus ir pažįstamus arbatos į savo dodžo, į treniruočią salę savo kovos menų mokykloje, kurią naudojome ir kaip mūsų ukrainietiškos organizacijos štabą.

skleisti tarp jų dezinformaciją, trukdyti jų komunikacijai, rinkti žinias apie juos ir, reikalui esant, jiems pasipriešinti.

Mūsų grupė neturėjo pavadinimo. To nereikėjo. Apskritai mes nesistengėme atvirai demonstruoti savo proukrainietiško pažiūrų kasdieniame gyvenime. Atvirai nedalyvavome Ukrainos šalininkų pilietinėse akcijose. Tai jau tapo pavojinga ir galėjo mus demaskuoti prieš akys.

Į grupės veiklą daugiausia įsitraukė brandūs žmonės, turintys tam tikrą patirtį. Atsargos kariškiai, tarnaujantys valdininkais, buvę sportininkai. Tačiau neaplenkė ir dalis radikaliai nusiteikusių jaunimo, pasirengusio veikti.

Grupės nariai įsiskverbė į separatistų organizacijas. Jie apsimitė jų šalininkais ir buvo priimti kaip saviškiai. Tai suteikė galimybę žinoti, kas vyksta, gauti informaciją iš pirmų rankų ir prieigą prie separatistų užgrobtų objektų.

INFILTRACIJA

Patalpose buvo prirūkyta. Ant stalo išskleisto laikraščio gulėjo nebaigtas valgyti maistas.

- Na ką, lašiniai Ukrainai, herojams lašinių (сало Україне, героям сала)? - šypsodamasis pasveikino mane senas universiteto laikų bičiulis, buvęs policijos karininkas, o dabar vienas iš separatistų lyderių pravardė Advokatas.

- Na, na, - kreivai šyptelėjau. - Ką veikiat?

Be mūsų, patalpoje buvo dar keli žmonės.

- Tai štai, kaip sakoma, kiekvienai akcijai yra reakcija! Aš tau juk sakiau, kad mes dar pakariausime. Aš jaučiuosi kaip generolas Frankas maišto prieš respubliką pradžioje. „Virš Ispanijos giedras dangus!“ - su pasitenkinimu citavo jis.

- Susipažink, tai Vladimiras Petrovičius, - iš VRM veteranų sąjungos!

Advokatas man parodė į rūškaną vyriškį su ant pačių akių užtraukta megzta kepure „gandonke“, iš po kurios mane tyrinėjo dygus žvilgsnis.

„Žiūri kaip smauglys į triušį“, - pamaniau.

- Mes čia buriame vaikus, anksčiau tarnavusius „Berkute“, į naują antifašistinę organizaciją.

Prisijungsi? Aš apie tave papasakojau Vladimirui Petrovičiui. Juk tu antifasistas! Mūsiškis, rusas!

- ...ukrainietis, - pataisiau nesusilaikęs.

- Koks tu ukrainietis, pats tikriausias rusas, juk tu ne fašistas! Na gerai, nesvarbu... Klausyk, mums atveža vaikinų iš Rostovo, ten įsikūrusi mūsų bazė, ginklų kanalas ir visa kita. Juk tu galėtum mus instrukuoti, mums dabar reikia tokių žmonių. Rezgamos didžiulės kautynės. Pas mus Donbase viskas vyks pagal Krymo scenarijų. Įsime valdžią į savo rankas! O dabar važiuokime į „Baltuosius rūmus“ (Donecko srities administracijos pastatas, užgrobtas 2014-ųjų pavasarį, faktiškai tapęs separatistų štabu), mūsų ten jau laukia. Ten mašina privažiavo.

Mes atsistojome. Prie manęs priėjo Petrovičius ir ištiesė koloradinę juostelę.

- Na štai, užsidėk, kad savi atpažintų, nes gali kilti problemų.

Aš paėmiau dryžuotą juostelę ir įdėjau į kišenę, kurioje mano ranką raminau sušildė paimtas dėl viso pikto pistoletas.

Mes sėdome į mašiną ir nuvažiuovome „Baltųjų rūmų“ link organizuoti „maišto“.

Įsiskverbė į separatistų gretas ir turėdami galimybę analizuoti įvairius „vidinės“ informacijos kanalus, mes galėjome sudaryti nuomonę apie priešininkus ir parengti savo strategiją. Kokių būdu mūsų veikla būtų efektyviausia?

Mes galime informuoti patikimus Ukrainos pareigūnus: karius ir specialiąsias tarnybas apie situaciją separatistų aplinkoje. Sudaryti „vietovės žemėlapius“ - blokpostų išsidėstymo, barikadų, užgrobtų pastatų, smogikų susibūrimo centrų, galimų sandėlių, logistikos maršrutų geografiją, ginkluotės pobūdį, vardus, pagrindinių judėjimo figūrų ir aktyvistų gyvenamąsias vietas...

Galime dezorganizuoti separatistų gruputes per provokacijas ir dezinformaciją.

Kiršinti tarpusavyje atskiras gruputes ir separatistinio judėjimo lyderius, provokuodami konfliktus, net ir ginkluotus, jų gretose. >>

Mūsų grupė per ryšius ir pažintis su ukrainiečių aktyvistais ir Ukrainai lojaliais valstybės tarnautojais užsiėmė kanalų, skirtų informacijos mainams, parengimu Donecke ir Kyjve.

Bet pagrindinė problema, kilusi vaduojant ir valant Donecką, yra ta, kad mieste nebuvo atakuojančių Ukrainos ginkluotųjų pajėgų.

Mėginimą įvesti Ukrainos karių į miestą lydėjo rimti sunkumai. Karinės kolonos, nukreiptos į Donecką, susidūrė su pasipriešinimu miesto priegose. Prorusiškos jėgos blokavo kelius, statė barikadas, naudojo vietinius gyventojus kaip gyvąjį skydą. Be to, trūko tikslios žvalgybinės informacijos, atskirų padalinių judėjimas nebuvo sklandžiai koordinuotas.

Vienas žinomų epizodų – mėginimas jėga išvaduoti srities administracijos ir vietinės saugumo tarnybos pastatus. Tačiau Ukrainos pareigūnų veiksmai atsimušė į nuožmų pasipriešinimą. Separatistai jau buvo gerai ginkluoti, o jų pozicijos įtvirtintos. Mėginimas užimti svarbiausius miesto objektus nedavė rezultatų.

Šie įvykiai atskleidė, kad konfliktas pasiekė tokią stadiją, kai karo veiksmai tapo neišvengiami.

Buvo būtina mieste organizuoti proukrainietišką partizanų judėjimą. Ir pamėginti suderinti bendrus su Ukrainos kariuomene veiksmus išvaduojant miestą. Suduoti smūgį separatistų užnugaryje, Ukrainos kariuomenei puolant iš šalies. Susiklosčiusiomis aplinkybėmis tai buvo labai sudėtinga užduotis. Bet vertėjo pamėginti ją įgyvendinti. Mūsų grupė pamėgino. Darėme viską, kas įmanoma. Grupė apsiginklavo pirkdama ginklus iš separatistų, per statyinius ir gaudama juos kitais būdais.

Deja, mėginimai užmegzti ryšius su karo vadovybe nebuvo sėkmingi ir mes nusprendėme veikti savo nuožiūra, derindami atakas prieš separatistų objektus mieste su Ukrainos kariuomenės puolimu.

„RUSŲ PASAULIO“ DRAUGAS

Sėdime kupė dviese apytuščiam vagonė. Traukinys ilgai stovi kažkur stepėje, pakeliui iš Donecko į Kyjvą. Jį sulaukė dėl sudėtingos situacijos regione. Per Rytų Ukrainą nusirito prorusiškų sukilimų banga, kai kur pajudėjo ukrainiečių karių kolonos, kad įvestų konstitucinę tvarką ir numalšintų įsismarkavusius separatistus.

5

Todėl viešasis susisiekimas veikia prastai, traukiniai nesilaiko grafikų.

Mano bendrakeleivis – vidutinio amžiaus vyras. Kaip ir aš. Apsirengęs solidžiai, bet ne išsiskiriančiai. Savimi pasitikintis. Arba verslininkas, arba valdininkas. Vidurinė klasė. Kalba su manimi neskubėdamas, įsitikinęs savo teisumu, lyg nieko nereikėtų paaiškinti.

- Viskas tėra grandininė reakcija. Krymas prarastas visam laikui. Kitas - Donbasas. Pagal Krymo scenarijų. Toliau - Rytų Ukraina.

- Nejaugi viskas taip toli nuėjo? - klausiu apsimesdamas, kad pritariu, ir stengiuosi jam įteigti, jog mažai suvokiu situaciją.

Šis įprotis atsirado 2014-ųjų pavasarį, kai mano gimtajame mieste tapo nesaugu kalbėtis tiek su pažįstamaisiais, tiek su nepažįstamaisiais.

Kiekvienas jų galėjo pasirodyti tiek atviras, tiek slaptas prieš šalininkus arba šiaip pleyps. O atskleisti savo tikrąsias pažiūras buvo nesaugu. Mes jau pradėjome savo kovą.

Apsimetęs nesusivokiančiu galėjai ne tik likti saugus, bet ir iš pašnekovo sužinoti apie nuotaikas jo aplinkoje ar net ištraukti vertingos informacijos apie priešą.

Dabar jau vasara, ir Kryme rusų armija įvykdė politinį perversmą. Perversmą pateikė kaip referendumą, o karių – kaip vietinius savigynos būrius.

PRIEŠ IR PO

5. Irpinės tiltas.

Buvo būtina mieste organizuoti proukrainietišką partizanų judėjimą. Ir pamėginti suderinti bendrus su Ukrainos kariuomene veiksmus išvaduojant miestą. Suduoti smūgį separatistų užnugaryje, Ukrainos kariuomenei puolant iš šalies.

Susiklosčiusiomis aplinkybėmis tai buvo labai sudėtinga užduotis. Bet vertėjo pamėginti ją įgyvendinti. Grupė apsiginklavo pirkdama ginklus iš separatistų, per statyinius ir gaudama juos kitais būdais.

Ironiška apie šiuos proziškus momentus kalbėti eufemizmais.

Kaip atsitiko, kad man įprastas pasaulis staiga suskilo į „katalikus“ ir „hugenotus“, į priešiškas grupes, į pavojingą kovos lauką?

Važiavau vagonė su nepažįstamu vyriškiu, tipiniu Rusijos draugu ir Ukrainos kritiku. Jo švarko kišenėje – ukrainietiškas pasas. Tokie, būdami Ukrainos piliečiais, nekenė visko, kas ukrainietiška, laikė save rusais, per klaidą tapusiais piliečiais šalies, kuri per kažkokį nesupratimą dar nėra „Didžiosios Rusijos“ dalis. Jis buvo tipinis homosovietikas, kaip ir Putinas, manęs, kad Sovietų Sąjungos griūtis – tai didžiausia geopolitinė katastrofa, o gal jo tėvai ir seneliai iš kokios Vologodos srities Rusijoje atvyko statyti gamyklų Dnpre ar dirbti į Donecko šachtas, o gal jis ukrainiečių kilmės ir turintis ukrainietišką pavardę, tik seniai pamiršęs savo kaimiškas šaknis ir nuoširdžiai save laikantis rusu?

Aišku viena, kad tokių žmonių parama separatizmui išpureną dirvą užpulti mano šalį.

Klausiausi to „rusų pasaulio“ draugo ir bandžiau sutalpinti viską į galvą...

Vežiau informaciją apie separatistų blokpostų išsidėstymą. Apie separatistų gausumą, jų ginkluotę ir pasiskirstymą mieste. Manęs laukė susitikimai Kyjve su žmonėmis iš naujos pomaidaninės valdžios, kurie, kaip man tada atrodė, buvo suinteresuoti Donbaso išlaisvinimu ir mano atvežta informacija, gauta jaunų patriotų, rizikavusių savo gyvybe, pastangomis, buvo naujai valdžiai reikalinga ir svarbi. Kaip aš tada klydau...

Ukrainos kariuomenės puolimas taip ir neįvyko. Dėl priežasčių, kurias dar teks aiškintis, armijai nebuvo duotas įsakymas ryžtingai šturmuoti miestą, kurio tuo momentu negynė pakankamas skaičius ginkluotų separatistų. Prasidėjo ilga kautynių už Donecko oro uostą epopėja. O liepą į Donecką iš Slovjansko buvo praktiškai nekludomai įleista Strelkovo smogikų kolona. Aš iki šiol manau, kad taip įvyko dėl to meto nenuovokios ir neryžtingos Ukrainos politinės ir karinės vadovybės, ir neatmetu „pusių susitarimo“ šiais klausimais: Donecką palikti separatistams, neliesti Girkino smogikų ir leisti jiems patekti į miestą. Šie 2014-ųjų gegužės–liepos įvykiai užgesino viltis artimiausiu metu išvaduoti Donecką. O dėl to žlugo mūsų pagrindinio tinklo planai ir mūsų partizaninių veiksmų, kaip pagalbos Ukrainos kariuomenės veiksmams, lūkesčiai.

Mes pajėgėme atlikti daug sėkmingų operacijų dezinformuodami ir destabilizuodami priešą, dėl ko separatistų gretos patyrė nuostolių. Bet jėgos buvo pernelyg nelygios, turint omeny tai, kad mūsų viltis, jog artimiausiu metu įvyks Ukrainos ginkluotųjų pajėgų puolimas ir Girkino grupuotės smogikai bus sunaikinti Slovjanke, buvo bergždžia. Mūsų grupė patyrė pirmąsias netektis. Pasilikti mieste buvo pernelyg nesaugu, o tęsti veiklą – beprasmiška.

Todėl mes buvome priversti išsivaikščioti. Dalis žmonių išvyko iš miesto ir nusprendė stoti į savanoriškų padalinių gretas Ukrainos ginkluotosiose pajėgose. Dalis pasiliko ir tęsė kovą okupuotame mieste. Dalis dingo be žinios arba žuvo. Nenoriu minėti vardų. Ir tikriausiai kol kas neturiu teisės.

Žinau, kad tokių pagrindinių grupių kaip mūsų Donecko ir Luhansko srityse buvo daug. Buvo partizanų grupės. Buvo savanoriškos paramilitarinės formuotės, kurios kariavo.

Karas dar nesibaigė. Ne viską dar galima atvirai pasakyti. Daugelio mūsų ten, okupacijoje, liko artimieji, šeimų nariai, draugai ir pažįstami. Jie – susiklosčiusios situacijos įkaltai ir priminimas mums būti atsargiems ir ne visada atviriems. Bet aš esu įsitikinęs, kad dar sugrįšime namo. Tada, 2014-aisiais, kovėmės ne veltui. Mūsų aukos ir netektys buvo ne veltui, ne be reikalo. Mes apginsime savo teisę būti savimi, būti ukrainiečiais savo žemėje. Teisę į nepriklausomybę, laisvę ir pagarbą. Mes užbaigsime šį karą anksčiau ar vėliau. Mūsų pergale. x

KĄ RAŠĖ „TRIMITAS“?

1920 m. rugsėjis.

Devintasis

„Trimito“ numeris.

Lietuva kaunasi

Nepriklausomybės

kovose. Šiame „Trimite“

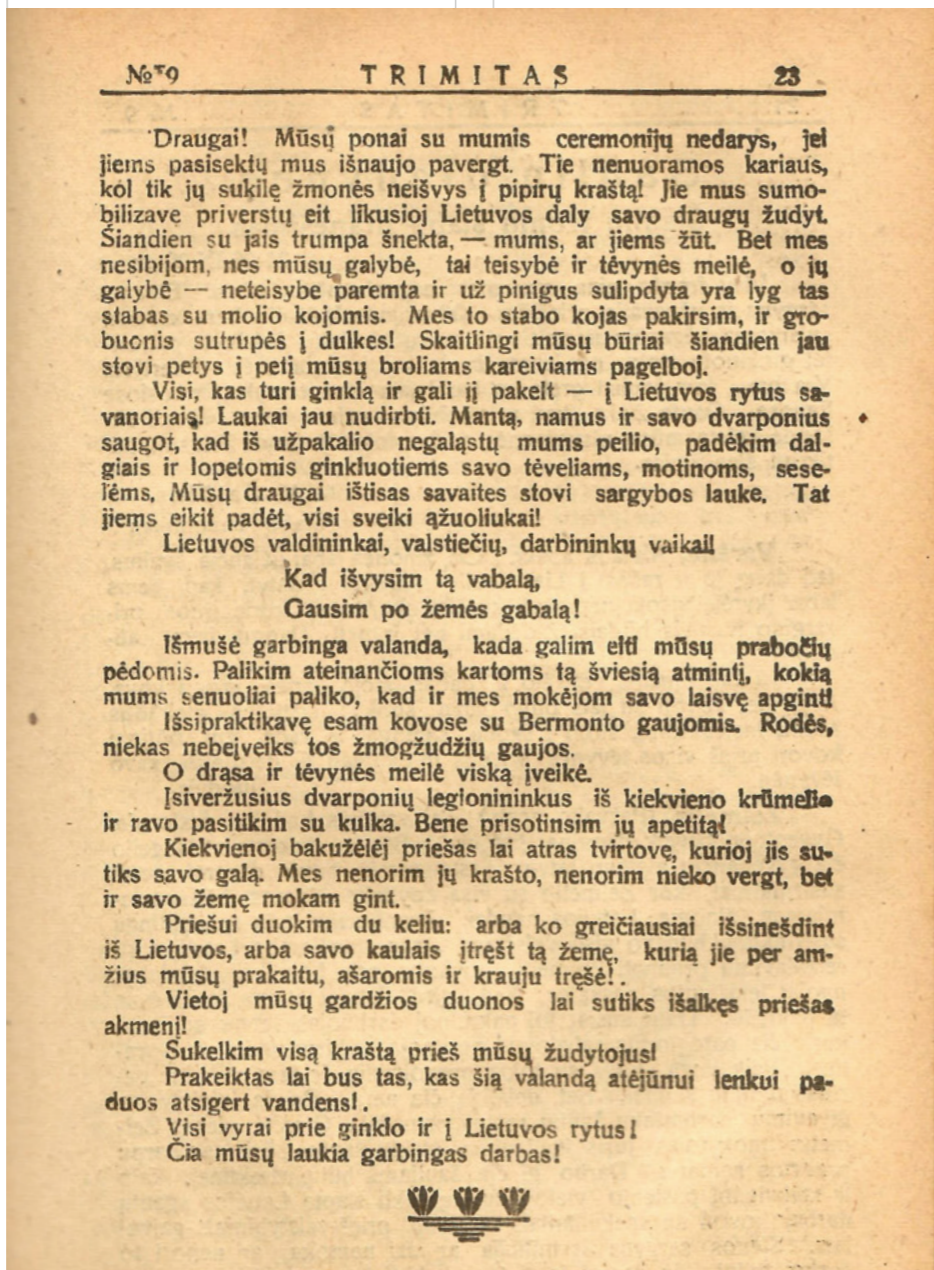
randame įkvepiantį

kreipimąsi „Lietuvos

Šauliai!“. Siūlome

susipažinti su jo

ištrauka.

12

MŪSŲ GINKLAS, MŪSŲ MOKSLAS – LIETUVAI TĖVYNEI!

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA

PRASMINGA IR GERBIAMA
PROFESIJA

2 BAKALAURO STUDIJŲ
PROGRAMOS

STIPENDIJA IR KARIŲ
SOCIALINĖS GARANTIJOS

ŠIUOLAIKINĖS GYVENIMO
SĄLYGOS

100 % VALSTYBĖS
FINANSUOJAMOS
STUDIJOS

VADO PAREIGOS

KARJERA LIETUVOS
KARIUOMENĖS
VIENETUOSE, NATO
ŠTABUOSE

WWW.LKA.LT

+370 682 31 072

LKA.ATRANKA@MIL.LT

@karoakademija

@lietuvas_karo_akademija

lietuvas karo akademija

PRENUMERUOK IR SKAITYK 2025

Prenumerata metams – 20 eurų
Prenumerata pusmečiui – 10 eurų

www.prenumerata.lt